

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Kateřina Kösslerová

Přezkum náležitostí exekučního titulu soudem

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Přezkum náležitostí exekučního titulu soudem vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Kateřina Kösslerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Janě Petrov Křiváčkové, Ph.D. za odborné vedení práce, za všechny věcné připomínky, rady a také za její ochotu a vstřícnost.

Seznam použitých zkratk

Právní předpisy

DŘ – zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

ElKom – zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů

EŘ – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

EU – Evropská unie

IZ – zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

NŘ – zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

NS – Nejvyšší soud České republiky

ObčZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

SŘ – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

SŘS – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

TRŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ÚS – Ústavní soud České republiky

ZRŘ – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

ZŘS – zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

ZSoP – zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

ZÚS – zákon č. 182/1992 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

Obsah

Úvod	7
1. Úvod do problematiky	9
1.1. Novodobé civilní exekuční řízení	9
1.2. Smysl, účel a funkce exekučního práva	9
1.3. Průběh exekučního řízení dle EŘ	10
2. Předpoklady exekučního řízení.....	13
2.1. Procesní podmínky exekučního řízení v širším smyslu	13
2.2. Procesní podmínky exekučního řízení v užším smyslu	13
2.2.1. Exekuční titul jako věcný předpoklad exekuce.....	14
2.2.2. Klauzule vykonatelnosti.....	14
2.2.3. Způsobilost věcného, sekundárního předmětu exekuce k výkonu rozhodnutí.....	15
3. Exekuční titul jako předpoklad pro vedení exekuce.....	17
3.1. Pravomoc orgánu, který vydal exekuční titul	18
3.2. Účastníci exekučního řízení	18
3.2.1. Věcná legitimace.....	18
3.2.2. Univerzální sukcese	19
3.3. Vykonatelnost exekučního titulu obecně.....	20
3.4. Formální vykonatelnost.....	20
3.5. Materiální vykonatelnost	21
3.5.1. Označení oprávněného a povinného	22
3.5.2. Pluralita účastníků	23
3.5.3. Vymezení povinnosti a jejího rozsahu a obsahu	23
3.5.4. Úroky z prodlení	24
3.5.5. Lhůta k plnění.....	24
3.5.6. Otázka promlčení.....	25
3.5.7. Prekluze práva	26
4. Přehled exekučních titulů dle exekučního řádu.....	28
4.1. Vykonatelný rozhodčí nález.....	28
4.1.1. Transparentnost výběru rozhodce.....	29
4.1.2. Neplatnost rozhodčích smluv a pravomoc rozhodce.....	30
4.1.3. Rozhodčí usnesení jako exekuční titul.....	31
4.2. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu.....	32

5. Přezkum náležitostí exekučních titulů ve vybrané judikatuře	35
5.1. Nález Ústavního soudu ve věci „černý pasažér“	35
5.2. Judikatura ohledně exekučního řízení vedeného proti spotřebiteli.....	41
5.2.1. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 1641/2018.....	41
5.2.2. Nález ÚS ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18	43
5.2.3. Nález ÚS ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18	43
5.3. Protizákonné vydání exekučního titulu exekutorem.....	46
Závěr.....	48
Seznam použitých zdrojů.....	51
Právní předpisy.....	51
Monografie.....	51
Komentáře	52
Odborné časopisy	52
Judikatura Ústavního soudu	52
Judikatura Nejvyššího soudu.....	54
Další judikatura.....	57
Internetové zdroje.....	57
Další zdroje.....	57

Úvod

Přestože k přezkumu exekučních titulů v rámci civilního exekučního řízení dochází dnes a denně, není toto téma reflektující aktuální právní úpravu na území ČR téměř nikde komplexně zpracované. Ve většině materiálů a publikací je řešena pouze konkrétní výseč dané problematiky, typicky se zaměřením na přezkum materiální a formální vykonatelnosti exekučních titulů. Kromě těchto předpokladů, které musí být splněny, aby bylo možné přejít k výkonu povinnosti obsažené v exekučním titulu je nicméně zapotřebí zkoumat i další náležitosti. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla diplomovou práci zpracovat jako dokument, který bude předmětnou materii alespoň částečně shrnovat a poukáže na to, jak exekuční orgány v praxi skutečně náležitosti exekučních titulů přezkoumávají.

Aktuální právní úpravu civilního exekučního řízení v České republice obsahují hned dva právní předpisy, a to občanský soudní řád a exekuční řád. V diplomové práci se z kapacitních důvodů zaměřuji primárně na právní úpravu EŘ, avšak současně reflektuji podobnost a provázanost obou zákonů. Jak v exekutorské exekuci, tak i v soudním výkonu rozhodnutí exekuční orgány přezkoumávají náležitosti exekučního titulu, na jehož základě má být exekuce vedena a v případě, že tyto náležitosti nespĺňuje, je na místě exekuční návrh, popř. návrh na výkon rozhodnutí zamítnout.

Ačkoliv název diplomové práce uvádí, že jejím předmětem je přezkum exekučního titulu vykonávaného soudem, přesněji exekučním soudem, je nutno reflektovat, že v exekučním řízení podle EŘ je pravomoc k vedení exekučního řízení rozdělena mezi dva rovnocenné orgány – exekuční soud a soudního exekutora.¹ To znamená, že přezkum činí stejně jako exekuční soud i soudní exekutor.

Práce je členěna do pěti hlavních kapitol a dále do podkapitol druhého a třetího stupně. V první kapitole stručně uvádím aktuální právní úpravu, jakož i smysl, účel a funkci exekučního řízení. V závěrečné části kapitoly stručně nastiňuji průběh exekučního řízení podle EŘ. V dalších dvou kapitolách se zaměřuji na charakteristiku předpokladů pro zahájení a vedení exekučního řízení a představení náležitostí, které musí každý exekuční titul splňovat, aby mohla být na jeho základě exekuce vedena. Jedná se zejména o legitimaci účastníků řízení, podmínky materiální a formální vykonatelnosti, promlčení a prekluzi. Zde využívám zejména metodu teoretické analýzy a metodu deskriptivní.

Ve čtvrté kapitole vymezuji přehledově jednotlivé exekuční tituly podle § 40 odst. 1 písm. a – f) EŘ a následně se blíže věnuji rozhodčímu nálezu a některým s ním souvisejícím

¹ ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 5.

problematikám jako je transparentní určení rozhodce (rozhodců), následky neplatné či neexistující rozhodčí smlouvy či otázce, zda může být kromě rozhodčího nálezu exekučním titulem i rozhodčí usnesení. Následně se krátce zabývám i představením notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. V těchto kapitolách uplatňuji zejména analytickou a komparativní metodu.

V poslední kapitole této diplomové práce analyzuji a hodnotím některá vybraná rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu týkající se věcného přezkumu exekučních titulů, u nichž lze pozorovat názorový posun oproti dosavadní soudní praxi. Rozboru podrobují zejména nález Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16, v němž Ústavní soud vyslovil, že v odůvodněných případech lze zkoumat opodstatněnost hmotněprávního nároku, přičemž argumentoval tzv. „zjevnou nespravedlností“. Tento nález lze považovat za přelomový, neboť je jedním z hlavních rozhodnutí, v nichž byla formulována výjimka z ustáleného pravidla, že exekuční orgány v rámci exekučního řízení nepřezkoumávají věcnou správnost exekučního titulu, tj. že se případné vady nalézacího řízení nepřenesají do řízení exekučního.

Cílem této diplomové práce je kromě výše nastíněného, zodpovědět výzkumné otázky, a to: *„Jaké náležitosti exekučních titulů a v jakém rozsahu jsou soudy přezkoumávány? Realizují soudy přezkum náležitostí exekučních titulů jednotně, popř. dochází k nějakému posunu v daném přezkumu?“* Předpokládanou hypotézou je tvrzení, že soudy nepřezkoumávají exekuční tituly stejným způsobem ani ve stejném rozsahu, protože postup při přezkumu těchto náležitostí není jednotný, nýbrž proměnlivý.

Mezi zdroje, ze kterých ve své práci vycházím, patří právní úprava, monografie, komentáře, stejně jako odborné články a další. Základní teoretické informace ohledně exekučního řízení a exekučních titulů čerpám z učebnic civilního procesu od Šínové, Kovářové Kochové a kol., z komentáře k exekučnímu řádu a z komentáře k občanskému soudnímu řádu. Klíčovým pramenem práce je judikatura, jež je v dané oblasti poměrně rozsáhlá, a to jak na úrovni Nejvyššího soudu, tak i Ústavního soudu.

Nakonec této úvodní části si dovoluji poukázat na to, že zásadní rozhodnutí Nejvyššího i Ústavního soudu týkající se věcného přezkumu exekučních titulů, jejichž rozboru se věnuji v poslední části práce, jsou značně aktuální. Mnoho z nich bylo vydáno v minulém či letošním roce, což svědčí o tom, jakým směrem se judikatura ubírá a v následujících letech pravděpodobně ubírat bude. V každém případě bude zajímavé sledovat, k jakým dalším závěrům soudní praxe dospěje a jaké stanoví limity pro věcný přezkum exekučních titulů.

1. Úvod do problematiky

1.1. Novodobé civilní exekuční řízení

Ode dne 1. 5. 2001, kdy nabyt účinnosti EŘ, existuje v České republice tzv. dualismus civilního exekučního práva spočívající v současné přítomnosti dvou paralelních právních režimů. Režim výkonu rozhodnutí se řídí podle právní úpravy obsažené v části VI. OSŘ, zatímco EŘ upravuje systém nestátních orgánů – exekutorů. Jinými slovy lze říci, že pravomoc k vedení exekučního řízení mají dva rovnocenné orgány, a to soud a soudní exekutor.²

Při snaze obě řízení odlišit evokuje označení „(soudní) výkon rozhodnutí“ řízení vedené podle OSŘ a „exekutorská exekuce“ řízení vedené podle EŘ. Pod tradiční pojem „exekuce“ lze pak podřadit exekuční řízení podle EŘ i OSŘ. Termínem širším, než exekuce je pojem „exekuční řízení“³, který zahrnuje civilní exekuční řízení, stejně jako správní či daňové exekuční řízení.⁴

Důvodem pro zřízení institutu soudního exekutora byla mj. zdlouhavost, neefektivnost a nepružnost soudního výkonu rozhodnutí.⁵ EŘ tedy deleguje část pravomocí soudu na soudního exekutora, který je nezávislý a nestranný, přičemž pravomoci soudu či jiných státních orgánů vztahující se k oblasti exekuce, jež jsou upraveny v občanském soudním řádu, zůstávají zachovány.⁶

Samotný vztah soudního výkonu rozhodnutí a exekutorské exekuce je explicitně upraven v § 52 odst. 1 EŘ, který uvádí, že nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení OSŘ. Občanský soudní řád je tedy ve vztahu k exekučnímu řádu v subsidiárním postavení.

1.2. Smysl, účel a funkce exekučního práva

Civilní proces lze funkčně a institucionálně rozdělit do dvou oddělených základních fází – řízení nalézacího a řízení exekučního. Účelem nalézacího řízení je buď autoritativně a závazně stanovit, co je či není v předmětné právní věci právem (jde-li o řízení sporné), nebo poskytnout ochranu oprávněným zájmům účastníka řízení (jde-li o řízení nesporné).⁷ Výsledkem nalézacího řízení je autoritativní rozhodnutí, které lze zpravidla vykonat v rámci exekučního řízení.⁸ Exekuce přichází na řadu *až v momentě, kdy povinný dobrovolně neplní, co mu bylo rozhodnutím nalézacího soudu*

² ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 5.

³ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 22.

⁴ Pozn.: Tam, kde v diplomové práci používám pojem exekuční řízení či exekuce, myslím tím civilní exekuční řízení.

⁵ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁶ Tamtéž.

⁷ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 1.

⁸ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, s. 39.

uloženo⁹, a je proto zapotřebí přistoupit k jeho nucenému výkonu, a poskytnout tak ochranu procesním vztahům založeným vykonatelným exekučním titulem. Dodávám, že exekuční řízení nelze považovat za automatickou druhou fázi nalézacího řízení, protože mezi oběma řízeními neexistuje bezprostřední návaznost. Mnoho povinných splní jim uložené povinnosti dobrovolně a někde zákon nucený výkon nepředpokládá.¹⁰

Přestože se oba paralelní právní režimy v určitých bodech liší, jejich smysl a účel je stejný. Zjednodušeně řečeno je podstatou vždy vynucení splnění povinnosti, která byla povinnému uložena ať již soudním rozhodnutím, rozhodnutím jiného orgánu veřejné moci či jiným exekučním titulem a která nebyla povinným ve stanovené lhůtě splněna. Ústavní soud ve své ustálené judikатурní praxi konstatuje, že: „*Smyslem exekučního řízení je vymoci ve prospěch stěžovatele (oprávněného) dlužné plnění, a to včetně vynaložených nákladů stěžovatele, které mu vznikly v důsledku nezbytnosti vést exekuční řízení.*“¹¹

Se smyslem a účelem exekučního práva souvisí rovněž jeho funkce. Mezi základní patří funkce preventivní, represivní a ochranná. Preventivní funkce se projevuje tím, že exekuční právo představuje hrozbu mocenského donucení splnění stanovené povinnosti, nebyla-li splněna dobrovolně. Represivní funkce nastupuje až poté, co tato povinnost skutečně splněna ve stanovené lhůtě není. Podstatou ochranné funkce je jak ochrana oprávněného subjektu, tak i ochrana zájmů tzv. slabší strany.¹²

1.3. Průběh exekučního řízení dle EŘ

Průběh exekutorské exekuce je poměrně striktně upraven zákonem a lze jej dělit do dvou hlavních relativně samostatných fází, a to fáze před provedením exekuce a fáze provedení exekuce. V rámci první fáze dochází zejména ke zkoumání podmínek vedení exekučního řízení a následně ke stanovení, zda bude exekuce realizována či ne.¹³ Fáze provedení exekuce nastává po splnění podmínek § 47 EŘ a v ideálním případě je ukončena úplným uspokojením oprávněného a úhradou nákladů vzniklých v rámci exekučního řízení. Mimo to může dojít ke skončení exekuce

⁹ usnesení Ústavního soudu ze dne 18. ledna 2006, sp. zn. I. ÚS 469/05

¹⁰ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, s. 40 – 41.

Srov. LAVICKÝ: *Občanský soudní řád (§ 251 až 376)*..., s. 373 – 374; kde je uveden opačný názor, že lze exekuční řízení považovat za druhou fázi civilního procesu, která je fakultativní a nastupuje po fázi první, kterou je řízení nalézací.

Srov. TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 6; kde je uvedeno: „*Nalézací a vykonávací řízení tvoří dvě relativně samostatné části jednotného občanského procesního práva. Každé z nich sleduje dosažení jiného cíle a jsou i vzájemně nezávislá.*“

¹¹ usnesení ÚS ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. IV. ÚS 1826/15

¹² ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční*..., s. 3.

¹³ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční*..., s. 29.

pravomocným odmítnutím nebo zamítnutím exekučního návrhu či zastavením exekučního řízení.¹⁴

Fáze před provedením exekuce začíná podáním exekučního návrhu. Podle § 35 EŘ je totiž řízení zahájeno dnem, kdy exekuční návrh dojde soudnímu exekutorovi. Exekuční řízení lze zahájit ve smyslu § 35 odst. 1 a § 37 odst. 1 EŘ pouze na návrh oprávněného nebo toho, kdo prokáže, že na něho přešlo, popř. bylo převedeno právo z exekučního titulu. Opakuji, že exekuční návrh lze podat až v okamžiku, kdy povinný dobrovolně nesplní povinnost jemu uloženou exekučním titulem. Exekuční titul nesmí být z exekuce dle EŘ vyloučen. Zákon nestanovuje, jaký exekutor je oprávněn vést exekuční řízení, výběr je proto čistě na oprávněném. Exekutorem může být v souladu s § 28 EŘ „*pouze osoba, kterou oprávněný označí v exekučním návrhu*“.

Dle § 38 odst. 1 EŘ musí být v exekučním návrhu označen exekutor, který má exekuci vést, s uvedením jeho sídla. Z návrhu musí být patrné, kdo jej činí, čeho se týká, co sleduje, a musí být podepsán a datován. Nezbytné je uvést zákonem požadované údaje za účelem identifikace účastníků, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena, údaj o tom, zda a v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil, popř. označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává. Dle § 38 odst. 2 EŘ je k exekučnímu návrhu nezbytné přiložit stejnopis (originál) či opis (úředně ověřenou kopii) exekučního titulu s potvrzením o jeho vykonatelnosti nebo stejnopis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, ledaže byl exekuční titul vydán soudem, který je zároveň soudem exekučním.

Účastníkem exekučního řízení je dle § 36 EŘ zásadně oprávněný, tj. ten, kdo uplatňuje pohledávku a povinný, tedy osoba, vůči které je pohledávka vymáhána. Soudní exekutor exekuční návrh ve smyslu § 43a EŘ přezkoumá a splňuje-li všechny nezbytné zákonem stanovené náležitosti, požádá do 15 dnů od jeho doručení příslušný exekuční soud o pověření a nařízení exekuce (dále jen „pověření“). Společně se žádostí exekučnímu soudu zašle rovněž všechny listiny, které byly k návrhu připojeny. Je-li exekuční návrh nesprávný, neúplný anebo nesrozumitelný, soudní exekutor dle § 39 EŘ o pověření nežádá a odmítne ho poté, co bezvysledně vyzval oprávněného k opravě, stanovil mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučil jej o možných následcích nevyhovění výzvě.¹⁵ Nejsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce a nedošlo-li k odmítnutí exekučního návrhu, soudní exekutor ho podle § 39 odst. 3 EŘ usnesením zamítne.

Exekuční soud, který byl exekutorem požádán o pověření, přezkoumává, zda jsou splněny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce.¹⁶ Je-li tomu tak, pak exekuční soud podle

¹⁴ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 42.

¹⁵ usnesení NS, ze dne 3. 9. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2664/2008

¹⁶ usnesení NS ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 20 Cdo 2907/2016

§ 43a odst. 3 a 5 EŘ do 15 dnů vydá pověření, které není soudním rozhodnutím a doručuje se pouze soudnímu exekutorovi. V opačném případě se uplatní úprava obsažená v § 43a odst. 6 EŘ – exekuční soud udělí soudnímu exekutorovi pokyn, aby exekuční návrh zcela nebo zčásti odmítl či zamítl nebo aby exekuční řízení zastavil. Tímto pokynem je soudní exekutor vázán.

Dle § 44 an. EŘ soudní exekutor zašle oprávněnému nejpozději do 15 dnů od pověření vyrozumění o zahájení exekuce, které není rozhodnutím, tudíž se proti němu nelze odvolat. Povinnému zašle exekutor toto vyrozumění do vlastních rukou nejdéle s prvním exekučním příkazem. Mimo to je povinnému zaslán exekuční návrh, kopie exekučního titulu a výzva ke splnění vymáhané povinnosti podle § 46 odst. 6 EŘ, v níž soudní exekutor vyčíslí vymáhaný nárok, zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného.

S doručením vyrozumění povinnému je zpravidla spojen zákaz nakládání s majetkem mimo výjimky stanovené zákonem (viz uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny) ve smyslu § 44a odst. 1 EŘ. Smyslem tohoto tzv. generálního inhibitoria je znemožnit povinnému snížit hodnotu majetku a mařit průběh a účel exekuce, jakož i přimět jej k tomu, aby dostál své povinnosti stanovené v exekučním titulu.¹⁷ Porušení generálního inhibitoria působí relativní neplatnost zkracujícího právního jednání.¹⁸

Po doručení vyrozumění se může povinný bránit proti zahájenému exekučnímu řízení návrhem na zastavení exekuce. Je-li podán do 30 dnů od doručení vyrozumění, exekutor nemůže pokračovat v provádění exekuce, dokud o něm není pravomocně rozhodnuto.¹⁹

K druhé fázi exekučního řízení soudní exekutor přistoupí v okamžiku, kdy má exekuční příkaz účinky pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí dle OSŘ a tato skutečnost byla v souladu s § 47 odst. 2 EŘ řádně zapsána do rejstříku zahájených exekucí. Během provedení exekuce postupuje soudní exekutor podle § 46 EŘ ve věci ze své vlastní iniciativy, tj. bez návrhu oprávněného. Cílem je co nejrychleji a nejúčelněji vymoci pohledávku včetně příslušenství, náklady oprávněného a náklady exekučního řízení.

Srov. HLAVSA, Petr, DÁVID, Radovan, KOJAN, Michal. *Exekuční řád a předpisy související*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 87.

¹⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. (ed). *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 302.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 35.

2. Předpoklady exekučního řízení

Otázka podmínek exekučního řízení je v teoretické rovině poměrně opomíjená, a to i přesto, že je civilní exekuční řízení integrální součástí civilního procesu, s nímž blízce souvisí problematika tzv. procesních podmínek neboli podmínek řízení.²⁰

Aby mohlo být přistoupeno k samotnému vynucení povinnosti v rámci exekučního řízení, je nezbytné, aby byly splněny jak předpoklady procesní povahy, tj. podmínky exekučního řízení, tak i podmínky věcné povahy neboli podmínky meritorní či obsahové. Z tohoto pohledu můžeme rozlišovat podmínky exekučního řízení na procesní podmínky exekučního řízení v širším smyslu a podmínky exekučního řízení v užším smyslu.²¹

2.1. Procesní podmínky exekučního řízení v širším smyslu

Do této kategorie formálních předpokladů exekuce spadají procesní podmínky na straně exekučního soudu, procesní podmínky na straně účastníků exekučního řízení, negativní procesní podmínky a věcné procesní podmínky.²²

Procesními podmínkami na straně exekučního soudu je pravomoc soudu, pravomoc soudního exekutora a příslušnost soudu. Mezi procesní podmínky na straně účastníků exekučního řízení patří procesní subjektivita, procesní způsobilost a způsobilosti jejich zástupců. Přítomnost negativní procesní podmínky v řízení zamezuje tomu, aby mohlo být řízení zahájeno nebo v něm pokračováno. Radí se sem překážka věci pravomocně rozsouzené (*rei iudicatae*) a překážka věci zahájené (překážka *litispendence*). Věcnou procesní podmínkou je především zaplacení soudního poplatku a existence návrhu na zahájení řízení.²³

Doplňuji, že bližším vymezením výše zmíněných podmínek se nezabývám, neboť to není předmětem této diplomové práce.

2.2. Procesní podmínky exekučního řízení v užším smyslu

Podmínkami exekučního řízení v užším smyslu jsou věcné předpoklady exekuce. Patří sem zejména podmínka existence exekučního titulu, klauzule vykonatelnosti a způsobilost věcného, sekundárního předmětu exekuce k výkonu rozhodnutí.²⁴ Tyto podmínky lze označit rovněž jako tzv. absolutní věcné předpoklady exekuce, neboť jejich existence je vyžadována vždy a soud, popř. exekutor k nim musí přihlížet vždy z moci úřední.²⁵

²⁰ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. s. 22.

²¹ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 23.

²² ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 23 – 24.

²³ Tamtéž.

²⁴ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. s. 26.

²⁵ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. s. 26.

Kromě absolutních předpokladů do této skupiny spadají i relativní předpoklady exekuce. Tím je například zpětvzetí návrhu na zahájení exekuce (popř. vzdání se exekuce) nebo pozdější zrušení či zánik (neúčinnost) exekučního titulu na základě mimořádného opravného prostředku.²⁶ Tyto předpoklady jsou označeny jako relativní proto, že v řízení mohou, avšak nemusí nastat.

2.2.1. Exekuční titul jako věcný předpoklad exekuce

„Exekuční titul je jednou ze základních procesních podmínek, jejíž splnění se vyžaduje pro zahájení exekučního řízení.“²⁷ Exekuční titul je bezpochyby základním materiálním předpokladem exekuce²⁸ a lze jej charakterizovat jako „zákonem určenou listinu, která má zákonem požadované vlastnosti k tomu, aby byla podkladem pro exekuční vynucení splnění povinnosti v ní uložené. Základním exekučním titulem je rozhodnutí soudu (zpravidla rozsudek) vydané v civilním soudním řízení, které ukládá povinnost povinnému (korelativně přiznává oprávněnému právo). Toto rozhodnutí musí disponovat vlastností vykonatelnosti – jen vykonatelná rozhodnutí jsou exekučními tituly.“²⁹

2.2.2. Klauzule vykonatelnosti

Jak se podává z § 38 odst. 2 EŘ, oprávněný předkládá soudnímu exekutoru spolu s exekučním návrhem potvrzení (doložku) o jeho vykonatelnosti neboli tzv. exequatur. Doložka vykonatelnosti je potvrzením veřejné autority o tom, že je daný exekuční titul po formální stránce vykonatelný, a umožňuje tak nucený výkon povinnosti, která je v něm obsažena.³⁰

Komentářová literatura uvádí, že povinnost předložit exekuční titul s potvrzením o jeho vykonatelnosti není bezvýjimečná. Je-li například počátek běhu pariční lhůty vázán na právní moc, postačí předložení exekučního titulu pouze s vyznačením tzv. doložky právní moci.³¹ Exekuční soud může totiž snadno dovést, zda pariční lhůta uplynula, pročež je exekuční titul vykonatelný. Tento přístup naopak není možný zejména u exekučních titulů, jejichž vykonatelnost se váže na doručení rozhodnutí (viz například předběžně vykonatelné rozsudky odsuzující k plnění výživného nebo pracovní odměny dle § 162 OSŘ), kde je splnění povinnosti vázáno na jiný okamžik než doručení (viz usnesení podle § 171 odst. 1 OSŘ), u nichž je plnění povinného vázáno na splnění vzájemné povinnosti či podmínky nebo u rozhodnutí, která jsou

²⁶ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. s. 26.

²⁷ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 251 až 376). Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 379.

²⁸ LAVICKÝ: *Občanský soudní řád (§ 251 až 376)...*, s. 383.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 28.

Srov. usnesení NS ze dne 26. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 1102/2007, usnesení NS ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3846/2013

³¹ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 262.

vykonatelná již svým vyhlášením, popř. vyhotovením (viz tzv. rychlá předběžná opatření dle ZŘS). Tyto exekuční tituly musí být opatřeny potvrzením o vykonatelnosti bez výjimky.³²

Exekuční titul musí být vždy vykonatelný již v okamžiku zahájení exekučního řízení. Předpoklad formální vykonatelnosti musí být tedy splněn už ve chvíli, kdy exekuční návrh dojde soudnímu exekutoru. Důvodem je možnost vyřešit případný střet více exekučních řízení a zabránit tomu, aby oprávněný získal neoprávněné výhody při uspokojování své pohledávky na úkor jiného oprávněného, který by podal exekuční návrh až poté, co se stal jeho exekuční titul vykonatelným.³³

Podle § 41 EŘ opatří exekuční titul potvrzením o vykonatelnosti orgán, který ho vydal a u smírů a dohod pak orgán, který jej schválil. Výjimkou je případ uvedený v § 38 odst. 2 EŘ, kdy exekuční titul vydal sám exekuční soud. Zde není nutné k exekučnímu návrhu připojit exekuční titul s potvrzením o vykonatelnosti, protože si exekuční soud dokáže jeho existenci ověřit sám.

2.2.3. Způsobilost věcného, sekundárního předmětu exekuce k výkonu rozhodnutí

Předmět exekutorské exekuce je vymezen exekučním titulem a navrhovaným rozsahem jeho provedení, nikoliv však označením způsobu provedení exekuce. Tato volba je čistě na soudním exekutorovi, který ji činí prostřednictvím exekučního příkazu.³⁴

Primárním předmětem exekuce je samotná povinnost obsažená v exekučním titulu, zatímco sekundárním předmětem je věcný předmět, na kterém je stanovena povinnost realizována.³⁵ To v praxi znamená, že pokud například exekuční titul stanoví povinnost vyklizení nemovitosti, je tato povinnost primárním předmětem exekuce. Sekundárním předmětem exekuce je samotná nemovitost, k jejímuž vyklizení má na základě primárního předmětu exekuce dojít.

Z toho vyplývá, že sekundárním předmětem exekuce nemůže být např. věc nepodléhající exekuci podle § 321 OSŘ nebo věc vyloučená z exekuce ze zákona podle § 322 OSŘ jako je tomu u snubních prstenů, zdravotnických potřeb apod. K tomu, aby mohla být exekuce uskutečněna, je nezbytné, aby sekundární předmět exekuce nebyl věcí, která být předmětem exekuce ze zákonem stanoveného důvodu nemůže.

Odlišné pojetí sekundárního předmětu exekuce otázky vymezuje ve svém článku³⁶ Karel Svoboda, který konstatuje, že stanoví-li exekuční titul povinnost vyklizení nemovitosti a v rámci exekučního řízení kvůli realizaci povinnosti vzniknou oprávněnému náklady, je nutno zajistit jejich uspokojení. Soudní exekutor tedy fakticky musí vést dvojí exekuci – jednu na vyklizení bytu

³² KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 262.

³³ Tamtéž.

³⁴ SVOBODA, Karel. Lze vést současně soudní i exekutorskou exekuci? *Bulletin advokacie*. 2011, roč. 10, č. 6, s. 36.

³⁵ ŠÍNOVÁ: *Civilní proces. Řízení exekuční...*, s. 26.

³⁶ SVOBODA, Karel. Lze vést současně soudní i exekutorskou exekuci? *Bulletin advokacie*. 2011, roč. 10, č. 6, s. 38.

(primární předmět exekuce) a druhou na vymožení nákladů oprávněného vzniklých během exekuce (sekundární předmět exekuce).

Problém, který se dříve pojil s těmito případy, spočíval v tom, že nebylo zřejmé, zda má být odměna soudního exekutora vypočtena pouze jako provize z primárního předmětu exekuce či zda je třeba připočítat i odměnu za vymožení sekundárního předmětu exekuce. Vzhledem k tomu, že je odměna exekutora v souladu s § 87 odst. 1 EŘ součástí nákladů exekuce, zatímco náklady oprávněného jsou dle § 87 odst. 4 EŘ svébytnou položkou, lze dojít k závěru, že odměna exekutora má být vypočtena pouze z primárního předmětu exekuce. Ústavní soud nicméně ve své judikatuře připouští, že během vymáhání nepeněžitěho plnění vznikají exekutorovi a případně i oprávněnému další náklady, které lze v rámci daného exekučního řízení vymoci příkazem k úhradě nákladů exekuce dle § 88 EŘ. Pokud by si tedy soudní exekutor vypočítal odměnu z primárního i sekundárního předmětu exekuce, Ústavní soud by takový postup zřejmě nepovažoval za nesprávný. Nutno dodat, že tento případ nenastává, jestliže zní oba předměty exekuce na totožný typ plnění, tedy na plnění peněžitě.³⁷

Byť se mi zdají smysluplné oba výše zmíněné přístupy, ztotožňuji se s přístupem prvním, kde je za sekundární předmět exekuce považován věcný předmět, na němž se povinnost realizuje. Domnívám se totiž, že zásadní je otázka, zda daný předmět může nebo nemůže být předmětem exekuce, nikoliv skutečnost, zda má soudní exekutor v daném případě vést dvojí exekuci s primárním a sekundárním předmětem řízení. S tím dle mého souvisí i již zmíněná úprava obsažená v § 321 a 322 OSŘ, která vymezuje, co předmětem exekuce být nemůže.

³⁷ SVOBODA, Karel. Lze vést současně soudní i exekutorskou exekuci? *Bulletin advokacie*. 2011, roč. 10, č. 6, s. 38.

3. Exekuční titul jako předpoklad pro vedení exekuce

Jak již bylo řečeno, exekuční titul je základním materiálním předpokladem pro zahájení a vedení exekučního řízení. Jedná se o listinu vydanou k tomu oprávněným orgánem, která splňuje předepsanou formu a vymezuje povinnost něco v určité době splnit.³⁸ Exekuční titul musí splňovat materiální i formální náležitosti, jinak nemůže být podkladem pro exekuční řízení.³⁹

Soudní exekutor stejně jako exekuční soud mají povinnost přezkoumávat, zda jsou dány předpoklady pro vedení exekuce. Přestože okruh skutečností rozhodných pro vedení exekuce není v EŘ explicitně vymezen, tyto předpoklady jsou dovozovány jak z právní úpravy EŘ, tak i ze soudních rozhodnutí.⁴⁰ Soudní praxe dovodila, že posouzení exekučního návrhu zahrnuje zejména to, zda byl vydán k tomu oprávněným orgánem, zda je formálně a materiálně vykonatelný, zda jsou oprávněný a povinný věcně legitimováni, je-li exekuce navrhována v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného či není-li vymáhané právo prekludováno.⁴¹

Podle obecného východiska nelze v rámci exekučního řízení přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, resp. řízení, které předcházelo jeho vydání.⁴² Obsahem exekučního titulu je exekuční soud stejně jako soudní exekutor vázán a je povinen z něj vycházet.⁴³ Namítá-li tedy povinný nesprávnost podkladového exekučního titulu, je taková námitka nevýznamná a nelze ji v rámci exekučního řízení zohlednit.⁴⁴ Předmětem přezkumu nejsou procesní vady předchozího nalézacího řízení. Exekuční orgány pouze zkoumají, zda došlo k řádnému doručení vykonávaného rozhodnutí. To tedy znamená, že v exekučním řízení nelze např. posuzovat okolnosti, za kterých byl v nalézacím řízení účastníku ustanoven procesní opatrovník, lze ale zkoumat, zda bylo tomuto opatrovníkovi rozhodnutí doručeno zákonem stanoveným způsobem.⁴⁵

³⁸ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 234.

³⁹ WOLFOVÁ, Jitka, ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 64.

⁴⁰ TRIPES: *Exekuce v soudní praxi...*, s. 772.

⁴¹ usnesení NS ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2198/2005, usnesení NS ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2520/2008

⁴² usnesení NS ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, usnesení NS ze dne 25. 10. 2002, sp. zn. 20 Cdo 554/2002, usnesení NS ze dne 21. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008

⁴³ usnesení NS ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2198/2005, usnesení NS ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003

⁴⁴ usnesení NS ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2198/2005

⁴⁵ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 262.

3.1. Pravomoc orgánu, který vydal exekuční titul

Exekuční orgány jsou v rámci exekučního řízení povinny zkoumat, zda orgán, který exekuční titul vydal, měl k tomu zákonem stanovenou pravomoc. Zjistí-li nedostatek pravomoci (byť dodatečně), musí být exekuce zastavena.⁴⁶

Ve vztahu k jednotlivým kategoriím exekučních titulů upravených v § 40 EŘ podotýkám, že k zastavení exekuce z výše uvedeného důvodu dochází nejčastěji u rozhodčích nálezů. Z konstantní judikatury Ústavního i Nejvyššího soudu totiž vyplývá, že strany velmi často určí výběr rozhodce netransparentním způsobem, což má za následek neplatnost rozhodčí smlouvy.⁴⁷ Blíže k problematice rozhodčích nálezů viz kapitola 4.1. této diplomové práce.

3.2. Účastníci exekučního řízení

Účastníkem exekučního řízení je ve smyslu § 36 odst. 1 EŘ oprávněný a povinný. Oprávněným je ten, kdo podal exekuční návrh, resp. kdo je v něm jako oprávněný označen a povinný je ten, proti komu exekuční návrh a v něm uvedená povinnost směřuje.⁴⁸

3.2.1. Věcná legitimace

Od procesní (formální) legitimace musíme odlišovat věcnou (materiální) legitimaci. Věcná legitimace není procesní podmínkou řízení, jedná se o vztah účastníka k předmětu řízení. Jinými slovy, ve věcné legitimaci se odráží hmotněprávní vztah účastníka řízení k předmětu tohoto řízení.⁴⁹ Zásadní rozdíl je ten, že nedostatek věcné legitimace vede k zamítnutí návrhu na zahájení řízení, zatímco nedostatek procesní podmínky zpravidla k zastavení řízení.

Pramenem věcné legitimace v exekučním řízení je v první řadě samotný exekuční titul. Aktivně legitimován je oprávněný, jemuž svědčí právo z exekučního titulu, zatímco pasivně legitimován je povinný, kterému tento titul ukládá povinnost. Nesvědčí-li některému z nich věcná legitimace, dojde k zamítnutí exekučního návrhu.⁵⁰

Nedostatek věcné legitimace vzniklý na počátku řízení se řeší pomocí záměny či přistoupení podle § 92 OSŘ. Toto ustanovení se nicméně v rámci exekutorské exekuce nepoužije, neboť je v exekučním řízení podle EŘ, kde o způsobu exekuce rozhoduje exekutor, přistoupení

⁴⁶ usnesení NS ze dne 21. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 2489/2016, usnesení NS ze dne 13. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3537/2016, usnesení NS ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1828/2011, usnesení NS ze dne 16. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 4302/2011

⁴⁷ náleží ÚS ze dne 17. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11, usnesení NS ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014, usnesení NS ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014, usnesení NS ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 26 Cdo 5210/2014, usnesení NS ze dne 12. srpna 2015, sp. zn. 26 Cdo 638/2015, usnesení NS ze dne 7. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 649/2013, usnesení NS ze dne 21. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 2489/2016

⁴⁸ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 366/2014

⁴⁹ BENDA, Ondřej. *Věcná legitimace*. In: HENDRYCH, Dušan a další. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

⁵⁰ usnesení NS ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 366/2014

dalšího oprávněného pojmově vyloučeno.⁵¹ Podá-li exekuční návrh osoba, která není oprávněným nebo je podán proti osobě, která není povinným, dojde ve smyslu výše uvedeného k zamítnutí exekučního návrhu. Jestliže exekuční titul opravňuje více oprávněných nebo zavazuje více povinných, použijí se pravidla ohledně dílčího a solidárního plnění dle hmotného práva.⁵²

Nedostatek věcné legitimace vzniklý v průběhu řízení lze odstranit singulární sukcesí ve smyslu § 107a OSŘ. Druhé zmíněné ustanovení řeší situaci, kdy po zahájení řízení nastane právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o němž v řízení jde. Příkladem může jít o uzavření smlouvy o postoupení pohledávky⁵³ mezi oprávněným a třetí osobou, na základě níž dojde ke změně osoby oprávněného.⁵⁴ Soud k postoupení pohledávky nepřihlíží ex offo, protože musí oprávněný navrhnout, aby do řízení na jeho místo vstoupil jiný účastník, který k tomu však musí dát souhlas. Nepodá-li oprávněný takový návrh ani poté, co je o této své povinnosti poučen, je na místě exekuční návrh zamítnout.⁵⁵

Na rozdíl od univerzální sukcese řešené níže původní účastník neztrácí způsobilost být účastníkem řízení a nepřechází všechna práva a povinnosti, nýbrž pouze některá z nich. Naopak shodným prvkem obou institutů je, že nový účastník vstupuje do řízení na místo dosavadního a musí přijmout stav řízení jaký zde je.⁵⁶

3.2.2. Univerzální sukcese

V průběhu exekučního řízení může dojít i k tomu, že účastník ztratí procesněprávní způsobilost neboli způsobilost být účastníkem řízení, což v praxi znamená, že účastník (fyzická osoba) zemře nebo (právnícká osoba) zanikne. Touto překážkou ve vedení řízení je exekuční soud, popř. soudní exekutor povinen se zabývat ex offo.⁵⁷ Nedostatek procesní podmínky je v některých případech možné odstranit pomocí univerzální sukcese. Nelze-li nicméně v řízení pokračovat s právním nástupcem účastníka nebo např. z toho důvodu, že bylo vymáhané právo či povinnost vázáno na osobu oprávněného či povinného, musí dojít k zastavení řízení.⁵⁸

⁵¹ usnesení NS ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4463/2007

⁵² usnesení NS ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 453/2008

⁵³ Pozn.: Aktivně legitimován k vymáhání pohledávky není ten, na něž přešlo pouze právo vymáhat pohledávku vlastním jménem, ale na účet vlastníka viz usnesení NS ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 20 Cdo 1464/2008.

⁵⁴ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 194.

⁵⁵ usnesení NS ze dne 9. 8. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3373/2006, rozsudek NS ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1169/2005, usnesení NS ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. 20 Cdo 2246/2002, usnesení NS ze dne 11. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 4930/2007, usnesení NS ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1151/2004, usnesení NS ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 149/2006

⁵⁶ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 194.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ MAKARIUS, Milan. Ustanovení § 107 o.s.ř. ve vztahu k exekučnímu řádu, aneb smrt v exekučním řízení. *Komorní listy*. 2010, č. 5, s. 9.

Srov. usnesení NS ze dne 12. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1914/2016

Dodávám, že zemře-li některý u účastníků před zahájením exekučního řízení, postup podle ustanovení § 107 OSŘ se neuplatní, neboť je na místě exekuční řízení zastavit bez dalšího.⁵⁹

3.3. Vykonatelnost exekučního titulu obecně

Vykonatelnost je vlastnost exekučního titulu spočívající v možnosti vynucení splnění povinnosti v něm obsažené proti vůli povinného. K tomu, aby mohlo být vedeno exekuční řízení, je třeba mít k dispozici exekuční titul vykonatelný po stránce formální i materiální.⁶⁰ Přestože vykonatelná jsou všechna rozhodnutí, vykonat lze pouze rozhodnutí znějící na plnění (*dare, facere, omittere, pati*).⁶¹ Lze říci, že formálně vykonatelný titul splňuje zákonem stanovené formální náležitosti pro vedení exekučního řízení, zatímco materiální vykonatelnost je požadavek na srozumitelné stanovení obsahu a rozsahu vymáhaných práv a povinností.⁶²

Vykonatelnost je třeba odlišovat od právní moci, tedy vlastnosti spočívající v závaznosti a nezměnitelnosti rozhodnutí. Důsledkem právní moci je, že proti rozhodnutí nelze podat žádný opravný prostředek, rozhodnutí je pro určený okruh osob závazné a věc nemůže být ve smyslu překážky věci pravomocně rozsouzené rozhodnuta znovu.⁶³ Pro exekuční řízení nicméně nebývá určující. Přestože se zpravidla uvádí, že lze exekuční řízení vést na základě pravomocného a vykonatelného exekučního titulu⁶⁴, rozhodující a podstatná je pouze vykonatelnost.⁶⁵ Notářský zápis například nenabývá právní moci nikdy, exekučním titulem však je.

Podotýkám, že exekuční řád sám problematiku vykonatelnosti exekučních titulů neupravuje, nýbrž odkazuje na jiné právní předpisy, přičemž subsidiárně se při řešení této otázky použije OSŘ.

3.4. Formální vykonatelnost

Exekuční titul musí být vždy formálně vykonatelný, a to ke dni, kdy exekuční návrh došel soudnímu exekutorovi, případně příslušnému exekučnímu soudu.⁶⁶

Vzhledem k tomu, že právní řád upravuje různá rozhodnutí, která se mohou stát exekučními tituly, je okamžik nabytí jejich vykonatelnosti stanoven odlišně. U platebního rozkazu je předpokladem formální vykonatelnosti jeho řádné doručení žalovanému a následné uplynutí lhůty

⁵⁹ usnesení NS ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1169/2005

⁶⁰ usnesení NS ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2224/2007

⁶¹ LAVICKÝ: *Občanský soudní řád (§ 251 až 376)*..., s. 383 – 384.

⁶² TRIPES: *Exekuce v soudní praxi*..., s. 772.

⁶³ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád*..., s. 262.

⁶⁴ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. 7. Co je to exekuční titul [online] ekcr.cz, 2009 – 2012, [cit. 12. 7. 2019]. Dostupné na <<https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/797-7-co-je-to-exekucni-titul?w=>>>.

⁶⁵ usnesení NS ze dne 25.7.2001, sp. zn. 21 Cdo 2251/2000

⁶⁶ usnesení NS ze dne 27. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 3846/2013

k podání odporu a zároveň lhůty k plnění.⁶⁷ Základním předpokladem formální vykonatelnosti rozhodnutí na plnění je uplynutí pariční lhůty, která začíná běžet od jeho doručení.⁶⁸ Předpokladem formální vykonatelnosti rozhodčího nálezu je pak jeho řádné doručení.⁶⁹

Podmínky vykonatelnosti určuje právní předpis, podle kterého byl exekuční titul vydán.⁷⁰ Tyto se mohou u jednotlivých druhů exekučních titulů lišit. Společným znakem nicméně je, že je-li titul vykonatelný, lze na jeho základě vést exekuci a lze jeho splnění vynutit i proti vůli osoby, které byla povinnost uložena.

Formální vykonatelnost exekučního titulu je osvědčena již zmiňovanou doložkou vykonatelnosti, která má charakter veřejné listiny a potvrzuje pravdivost uvedených údajů.⁷¹ Jsou-li zde pochybnosti o správnosti doložky vykonatelnosti, může exekuční soud provést potřebné šetření, aby ověřil, zda je tento předpoklad pro vedení exekuce splněn.⁷² Přitom zkoumá zejména to, zda došlo k řádnému doručení rozhodnutí v souladu se zákonem.⁷³

3.5. Materiální vykonatelnost

Materiální vykonatelnost se vztahuje k výroku exekučního titulu, který ukládá povinnost k plnění. Mezi náležitosti materiální vykonatelnosti se řadí přesná identifikace osoby oprávněné a povinné, konkrétní vymezení práv a jim odpovídajících povinností spolu s jasným a srozumitelným stanovením jejich obsahu, rozsahu a lhůty k plnění.⁷⁴

Je zřejmé, že otázku materiální vykonatelnosti musí exekuční orgány přezkoumávat vždy. Je totiž nezbytné, aby bylo v řízení jasně stanoveno, kdo má plnit povinnost, komu má být plněno, co má být plněno a v jaké lhůtě. Ústředním bodem rozhodnutí je tedy výrok, který má povinnost stanovit konkrétně, jednoznačně a srozumitelně. Není-li tento postup dodržen a vadu titulu nelze odstranit ani výkladem, je exekuční titul materiálně nevykonatelný, což vede k tomu, že exekuční soud exekuční návrh usnesením zamítne.⁷⁵

Otázkou, která se může jevit v praxi jako sporná je, zda je relevantní pouze výrok nebo i odůvodnění a záhlaví exekučního titulu. Základním východiskem je, že se pravomocným, tj. závazným ve smyslu § 159 odst. 2 OSŘ stává jen výrok rozhodnutí, nikoli jeho odůvodnění. Dle

⁶⁷ usnesení NS ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2224/2007

⁶⁸ usnesení NS ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2041/2007

⁶⁹ usnesení NS ze dne 14. 5. 2009, sp. zn. 20 Cdo 1928/2007, usnesení NS ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2103/2007, usnesení NS ze dne 24. 1. 2011, sp. zn. 20 Cdo 666/2009

⁷⁰ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 262.

⁷¹ TRIPES: *Exekuce v soudní praxi...*, s. 123.

⁷² TRIPES: *Exekuce v soudní praxi...*, s. 122.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ WOLFOVÁ, Jitka, ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 64.

⁷⁵ usnesení ÚS ze dne 5. 11. 2003, sp. zn. II.ÚS 772/02, usnesení NS ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 20 Cdo 3036/2005

konstantní judikatury Nejvyššího soudu je nicméně za účelem výkladu výroku možné vycházet ve vztahu k odstranitelným neurčitostem i z odůvodnění a záhlaví rozhodnutí.⁷⁶

Nejvyšší soud k tomu ve svém usnesení ze dne ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1119/2004 uvedl: „*I když splnění předpokladů materiální vykonatelnosti rozhodnutí, podle něhož má být nařízen výkon rozhodnutí, musí vyplývat z výroku rozhodnutí, lze tento výrok vykládat v souvislosti se záhlavím nebo s odůvodněním, jestliže jimi je obsah výroku blíže ozřejměn a je možné s jejich pomocí odstranit pochybnosti o obsahu a rozsahu uložených povinností.*“

Výše zmíněné lze shrnout následovně: i přesto, že je podle zákona závazný pouze výrok exekučního titulu, vymezuje-li tento výrok nedostatečně údaj o tom, kdo, komu, co a dokdy má plnit, judikatura ve prospěch oprávněného stanovuje, že jej lze vykládat v souvislosti se záhlavím i odůvodněním daného exekučního titulu. Nelze-li však ve výroku chybějící údaje, popř. údaje uvedené nepřesně, nesrozumitelně či neurčitě takto dovodit, je na místě exekuční návrh zamítnout, neboť exekuční titul není způsobitelným podkladem pro vedení exekučního řízení.

Nutno také dodat, že i když lze za účelem odstranění nedostatků výroku vycházet z dalších částí exekučního titulu, v žádném případě není možné takovýmto výkladem výrok exekučního titulu doplňovat či opravovat.⁷⁷

3.5.1. Označení oprávněného a povinného

Každou osobu je vždy nutno označit tak, aby bylo zamezeno její případné záměně. Označení pouze jménem a příjmením by mohlo být dostatečné pouze v případě, kdy by osoba byla v evidenci obyvatel vedena pod tímto jménem jako jediná. Totéž platí i pro název právnické osoby. Takové označení tedy zpravidla dostatečné nebude a exekuční titul bude materiálně nevykonatelný.⁷⁸

Dalším konkretizujícím údajem je datum narození, rodné číslo, popř. u právnických osob identifikační číslo, dále pak adresa či sídlo. Pokud je některý z údajů uveden chybně, materiální vykonatelnost exekučního titulu opět závisí na tom, zda lze na základě ostatních údajů učinit spolehlivý závěr o identitě dotčeného účastníka řízení. Často se například stává, že na stejné adrese žijí dva lidé se stejným jménem (zpravidla otec a syn) a jediným odlišným označením je pak datum narození a rodné číslo. Je-li toto v exekučním titulu uvedeno chybně, je možné, že dojde při nedbalém postupu soudů k záměně obou osob a případnému porušení základního práva na soudní ochranu.⁷⁹

⁷⁶ usnesení NS ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1258/2005

⁷⁷ usnesení NS ze dne 1. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3077/2009, usnesení NS ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 3989/2007

⁷⁸ usnesení NS ze dne 14. 9. 2009, sp. zn. 20 Cdo 4055/2007

⁷⁹ náleží ÚS ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 3016/09

Má-li být povinným právnická osoba, může se stát, že místo právnické osoby bude za povinného označen v exekučním titulu její útvar, který však nebude osobou v právním slova smyslu, tj. například představenstvu akciové společnosti bude jako orgánu právnické osoby uložena povinnost místo toho, aby byla uložena samotné společnosti. Taký exekuční titul by byl pro absenci správného označení povinného nevykonatelný.⁸⁰

Co se týče povinného, proti němuž je neoprávněně vedena exekuce, tento se může bránit podáním návrhu na zastavení exekuce. Exekuční řízení lze totiž vést pouze proti tomu, komu byla exekučním titulem uložena povinnost. Výjimkou je pouze situace, kdy uložená povinnost přejde na třetí osobu v souladu s úpravou § 36 odst. 3 EŘ.

3.5.2. Pluralita účastníků

V exekučním řízení může vystupovat na jedné straně více oprávněných i více povinných. Přiznává-li exekuční titul peněžité plnění více oprávněným, nepůsobí neuvedení údaje o tom, zda jsou oprávnění z plnění solidárně nebo každý ze svého podílu materiální nevykonatelnost. Použije se totiž zákonná úprava, podle níž bude moci každý oprávněný požadovat pouze svůj podíl, přičemž tyto podíly jsou stejné. Pokud by některý oprávněný požadoval nařízení exekuce v rozsahu přesahujícím jeho podíl, nebyla by k přesahující části dána jeho věcná legitimace.⁸¹

Exekuční řízení může být vedeno proti více povinným, když jeho provádění bude probíhat ve vztahu ke každému z nich podle různých exekučních příkazů.⁸² Je-li v záhlaví exekučního titulu uvedeno více žalovaných, avšak výrok ukládá povinnost jen „žalovanému“, je takový exekuční titul materiálně nevykonatelný.⁸³

3.5.3. Vymezení povinnosti a jejího rozsahu a obsahu

Exekuční orgány jsou povinny zkoumat, zda se oprávněný domáhá splnění uložené povinnosti v rozsahu, na nějž má podle exekučního titulu právo.⁸⁴ Přesný obsah a rozsah plnění musí být z exekučního titulu zřejmý, aby exekuční orgány věděly, co má být vynuceno a nemusely to zkoumat v průběhu řízení. Posuzují tedy, zda jsou údaje dostatečně konkretizovány, přičemž v souladu s již dříve zmíněným vycházejí z výroku exekučního titulu a případně i z jeho odůvodnění či záhlaví.⁸⁵

Jako příklad materiálně nevykonatelného titulu poslouží situace, kdy bude v titulu úplně absentovat uložena povinnost⁸⁶ či kdy zde uložena povinnost bude, ale nebude stanoven způsob,

⁸⁰ usnesení NS ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3631/2010

⁸¹ usnesení NS ze dne 19. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 453/2008

⁸² usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2004, sp. zn. 19 Co 101/2004

⁸³ usnesení NS ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3203/2006

⁸⁴ TRIPES: *Exekuce v soudní praxi...*, s. 773.

⁸⁵ usnesení NS ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4859/2016

⁸⁶ usnesení NS ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4859/2016

jakým má být tato povinnost vykonána. Později zmíněným se zabýval Nejvyšší soud například v usnesení ze dne 25. 6. 2012, sp. zn. 3305/2010, kde konstatoval: „*Exekuční titul ukládající povinnému, aby umožnil oprávněnému neomezený přístup a příjezd k jeho nemovitostem, aniž by stanovil, jakým způsobem tak má povinný učinit, není materiálně vykonatelný.*“ Podobně nejasně vymezená je povinnost umožnit oprávněnému styk s nezletilým dítětem, není-li stanoveno, od kterého okamžiku bude takový styk realizován.⁸⁷

Lze uzavřít, že je vždy nezbytné stanovit danou povinnost v mezích zákona tak, aby bylo dostatečně konkretizováno, jak přesně má být splněna. Z podstaty věci je zřejmé, že problémy vznikají zejména tehdy, je-li ukládána nepeněžitá povinnost, tj. má-li dojít k vydání věci, vyklizení nemovité věci apod. Zde je nutné movitou či nemovitou věc konkretizovat nezaměnitelným způsobem a předmětná povinnost musí být rovněž co nejpřesněji identifikována.

3.5.4. Úroky z prodlení

Ukládá-li exekuční titul povinnost peněžitého plnění a jde-li nejen o jistinu, ale i o její příslušenství, je nezbytné stanovit, dokdy má povinný platit úroky a úroky z prodlení. To ve smyslu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1103/2006 znamená, že: „*(...) ukládá-li vykonávané rozhodnutí povinnost zaplatit pohledávku s úrokem z prodlení od určitého data, aniž stanoví, dokdy povinnost platit úrok trvá, není z hlediska specifikace příslušenství pohledávky materiálně vykonatelné.*“

Je-li povinnému uložena exekučním titulem povinnost platit i úroky z prodlení ve výši stanovené podle vládního nařízení, musí výrok rozhodnutí obsahovat i údaj o časovém intervalu, ke kterému se tato povinnost vztahuje, např. ročně či denně. Exekuční titul, v němž takový údaj absentuje, je rovněž nutné považovat za materiálně nevykonatelný.⁸⁸

Výše úroků z prodlení může být stanovena i odkazem na základní úrokovou sazbu peněžního ústavu. Současně musí být ale uvedeno i to, ke kterému konkrétnímu dni se základní úroková sazba váže.⁸⁹

3.5.5. Lhůta k plnění

Exekučním titulem uloženou povinnost musí povinný splnit ve lhůtě stanovené pro dobrovolné splnění neboli ve lhůtě pariční.⁹⁰ Nevymezuje-li exekuční titul konkrétní lhůtu, užije se subsidiárně úprava § 40 odst. 2 EŘ, podle které má povinný povinnost splnit do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, popř. 15 dnů, jedná-li se o povinnost vyklizení bytu. Někdy může být lhůta stanovena výslovně právní předpisem, na jehož základě je exekuční titul vydán (tak je tomu

⁸⁷ usnesení NS ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1693/2005

⁸⁸ usnesení NS ze dne 11. 1. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1720/2004

⁸⁹ usnesení NS ze dne 19. 5. 2005, sp. zn. 20 Cdo 366/2004

⁹⁰ LAVICKÝ: *Občanský soudní řád (§ 251 až 376)*..., s. 383 – 384.

například u notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti viz níže) nebo může být titul vykonatelný bez dalšího (viz § 139 odst. 1 TR).

Pariční lhůta začíná zpravidla běžet ode dne následujícího po nabytí právní moci rozhodnutí a dojde-li k jejímu marnému uplynutí, stává se exekuční titul vykonatelným.⁹¹ Oprávněný následně může podat exekuční návrh a domáhat se splnění povinnosti v rámci exekučního řízení. Exekuční orgány nezkontrolují, zda povinný skutečně splnil stanovenou povinnost ani v jaké míře, neboť vychází z tvrzení oprávněného v exekučním návrhu.⁹²

Splnil-li povinný uloženou povinnost ještě před podáním exekučního návrhu, může jako prostředek své procesní obrany využít návrh na zastavení exekuce.⁹³ Oprávněného, který exekuční titul podal, pak za určitých podmínek může stíhat sankce v podobě povinnosti nahradit náklady exekučního řízení na základě zásady zavinění.

3.5.6. Otázka promlčení

Přestože je oprávněnému exekučním titulem přiznána pohledávka, tato může být v zákonem stanovené lhůtě promlčena, čímž se z ní stane tzv. naturální obligace. Zákon tedy upravuje lhůtu, v rámci které musí oprávněný nejpozději podat exekuční návrh.⁹⁴ Z ustálené soudní praxe vyplývá, že exekuční orgány otázku promlčení zásadně neposuzují. Vznese-li nicméně povinný úspěšně námitku promlčení, může být exekuční řízení zastaveno.⁹⁵

Ohledně příslušenství pohledávky pak platí, že promlčení hlavního závazku má za následek promlčení vedlejšího (akcesorického) závazku. Jinými slovy, promlčí-li se povinnost splnit například u peněžitého plnění jistinu, vztahuje se promlčení i na úroky, úroky z prodlení atd.⁹⁶ Základním východiskem tedy je, že neurčuje-li zákon něco jiného, sdílí příslušenství pohledávky osud pohledávky samotné.⁹⁷

Pro určení, podle jakého právního předpisu se bude posuzovat promlčecí doba k vymožení práva přiznaného exekučním titulem je podstatné, podle jakého právního předpisu byl posuzován právní vztah v nalézacím řízení. Tímto posouzením je exekuční soud v souladu

⁹¹ Uvádím, že tomu tak nemusí být vždy, neboť například u předběžně vykonatelných rozhodnutí začíná pariční lhůta běžet již od doručení rozhodnutí povinnému. Takové rozhodnutí je tedy vykonatelné dříve, než nabyde právní moci.

⁹² LAVICKÝ: *Občanský soudní řád* (§ 251 až 376)..., s. 379.

⁹³ KRASOVSKÝ, Dmytro. Zastavení exekuce pro nevykonatelnost exekučního titulu [online]. *pravni prostor.cz*, 21. 1. 2019 [cit. 12. 7. 2019]. Dostupné na <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/zastaveni-exekuce-pro-nevykonatelnost-exekucniho-titulu>>.

⁹⁴ usnesení NS ze dne 15.6.2011, sp. zn. 31 Cdo 488/2009

⁹⁵ usnesení NS ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2520/2008

⁹⁶ usnesení NS ze dne 31. 8. 2006, sp. zn. 21 Cdo 3173/2005, rozsudek NS ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3477/2006, rozsudek NS ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3477/2006

⁹⁷ usnesení NS ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2114/2008

s požadavkem právní jistoty vázán.⁹⁸ Výjimkou je pouze situace, kdy z rozhodnutí nalézacího soudu není zřejmé, podle jakého právního předpisu soud vztah mezi účastníky hodnotil (např. u platebního rozkazu). V takovém případě si exekuční soud sám vyhodnotí, ze kterého právního předpisu je třeba vycházet.⁹⁹

Ve smyslu § 640 NOZ se „*právo přiznané rozhodnutím orgánu veřejné moci promlčí za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno.*“ Zahájením exekučního řízení se běh této lhůty staví, dojde-li následně k jeho zastavení, bude promlčecí lhůta plynout dále. Pokud tedy může oprávněný uplatnit nárok mu přiznaný ode dne 1. 1. 2014 a uplatní jej 1. 1. 2022, dojde ke stavení promlčecí lhůty. Kdyby došlo dne 1. 1. 2024 k pravomocnému zastavení exekuce pro nemajetnost, pokračoval by běh promlčecí lhůty ještě dva roky, tzn., oprávněný by mohl až do 1. 1. 2026 znovu podat exekuční návrh na základě předmětného exekučního titulu. Pokud by podal návrh až po uplynutí lhůty a povinný by úspěšně vznesl námitku promlčení, bylo by na místě exekuční řízení zastavit.¹⁰⁰

3.5.7. Prekluze práva

Ve smyslu ustanovení § 654 NOZ rozumíme prekluzí zánik práva, které nebylo vykonáno ve stanovené lhůtě. Prekluze je na rozdíl od otázky promlčení předpokladem pro vedení exekučního řízení, tudíž exekuční orgány k jejímu přezkumu přistupují *ex offio*.¹⁰¹

Zajímavým případem, který se týkal prekluze a zároveň změny judikaturní praxe se Nejvyšší soud zabýval ve svém usnesení ze dne 16. 2. 2015, sp. zn. 31 Cdo 1966/2004. Zde se řešila situace, kdy byla „telefonnímu účastníkovi“ uložena správním úřadem podle zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích povinnost k úhradě „dlužné telekomunikační úhrady“, avšak účastník tvrdil, že bylo právo prekludováno. Tento zákon, ani vyhláška, která jej prováděla neobsahovaly žádnou speciální úpravu promlčení nároku na úhradu za telekomunikační služby, protože soudy v obdobných případech aplikovaly úpravu § 71 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), podle níž bylo možné takové rozhodnutí vykonat nejpozději do tří let po uplynutí pariční lhůty. Jinými slovy, v souladu s ustálenou soudní praxí bylo možné výkaz dlužných úhrad vykonat pouze ve tříleté prekluzivní lhůtě plynoucí od splatnosti jednotlivých úhrad, přičemž případnou prekluzi přezkoumávaly soudy v rámci exekučního řízení *ex offio*.

V důsledku několika novel zákona o telekomunikacích přešla kompetence rozhodovat o úhradách za telekomunikační služby na Český telekomunikační úřad (dále jen „ČTÚ“). Proto mohl účastník, který tvrdil, že byl rozhodnutím ČTÚ dotčen na svých právech, podat podle

⁹⁸ usnesení NS ze dne 17. 6. 2014, sp. zn. 26 Cdo 667/2014, usnesení NS ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2431/2010

⁹⁹ usnesení NS ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2431/2010

¹⁰⁰ usnesení ÚS ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 1601/18

¹⁰¹ usnesení NS ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2118/2005

části V. OSŘ k civilnímu soudu žalobu a domáhat se, aby o ní soud rozhodl. Dospěl-li soud k závěru, že rozhodnutí správního úřadu nebylo správné, nahradil jej v dané části svým vlastním rozhodnutím (tak je tomu ostatně i za aktuálně účinné právní úpravy). Nejvyšší soud se proto vyslovil, že zásadním kritériem pro určení, zda se ve věci má nebo nemá použít § 71 odst. 3 správního řádu je povaha podkladového vztahu. Vzhledem k tomu, že zde jím byl soukromoprávní vztah vzniklý na základě smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a odběratelem telekomunikačních služeb, Nejvyšší soud dle mého názoru zcela správně uzavřel, že dané ustanovení správního řádu použít nelze, neboť se použije úprava promlčení dle tehdy účinného občanského zákoníku. Osobně se zcela ztotožňuji s argumentem, že pokud by se Nejvyšší soud neodchýlil od dosavadní rozhodovací praxe, založilo by rozlišování vymahatelnosti přiznaného práva jen podle toho, zda je přiznáno rozhodnutím správního úřadu nebo rozhodnutím soudu nepřijatelnou nerovnost v právním postavení účastníků.

Právní názor Nejvyššího soudu potvrdil i Ústavní soud¹⁰², který odmítl ústavní stížnost stěžovatele, jenž rovněž namítal prekluzi práva spolu s tím, že byla-li mu povinnost k úhradě dlužné částky uložena rozhodnutím ČTÚ již v roce 2001, došlo k prekluzi ještě před změnou judikatury, a je tak na místě použít dříve následovaný právní názor. Doplnuji, že k tomu Ústavní soud uvedl, že byť změna interpretace ustanovení § 71 odst. 3 správního řádu výrazně zasáhla do právní sféry stěžovatele, stalo se tak ústavně konformním způsobem, neboť je přirozené, že se judikatura v čase vyvíjí a v průběhu doby mění, přičemž Nejvyšší soud své rozhodnutí dostatečně odůvodnil a nově přijatý výklad není v extrémním rozporu s principy spravedlnosti.

¹⁰² usnesení ÚS ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. II. ÚS 3364/13

4. Přehled exekučních titulů dle exekučního řádu

Exekuční řád vymezuje v § 40 odst. 1 demonstrativní výčet exekučních titulů.¹⁰³ Tím může být a) vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora přiznává-li právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek, b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, přiznává-li právo nebo postihuje majetek, c) vykonatelný rozhodčí nález, d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu, e) vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci, f) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Doplňují, že na základě novely provedené zákonem č. 396/2012 Sb. již nejsou za exekuční titul považovány exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti s výjimkou zápisů pořízených před 1. lednem 2013.

Kromě § 40 EŘ vymezuje exekuční tituly i § 274 OSŘ, a to nikoliv shodně. Jedním z rozdílů je, že soudní výkon rozhodnutí nelze podle § 251 a § 274 OSŘ provést u exekučních titulů vydaných ve správním či daňovém řízení. Naopak exekutorskou exekuci nelze dle § 37 odst. 2 EŘ zahájit, je-li exekučním titulem rozhodnutí o péči o nezletilé děti, týká-li se rozhodnutí péče či styku, ve věcech ochrany proti domácímu násilí, rozhodnutí orgánů EU nebo cizí rozhodnutí, ledaže jde o rozhodnutí o výživném na nezletilé děti nebo cizí rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení o vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu EU nebo mezinárodní smlouvy nebo u něhož bylo rozhodnuto o uznání. Řízení o výkonu rozhodnutí lze navíc v zákonem stanovených případech zahájit i bez návrhu¹⁰⁴ (viz úprava § 251 a 274 OSŘ), což u exekutorské exekuce zákon neumožňuje.

V následujících kapitolách se věnuji blíže rozhodčímu nálezu a pak stručněji notářskému zápisu se svolením k vykonatelnosti, protože se právě tyto exekuční tituly vzhledem k hojně judikatuře jeví býti těmi nejvíce problematickými.

4.1. Vykonatelný rozhodčí nález

Alternativní řešení sporů nabývají stále většího významu.¹⁰⁵ Arbitráž je pro svou rychlost a efektivitu často využívaným způsobem řešení sporu, jehož výsledkem je vydání rozhodčího nálezu, který je exekučním titulem.¹⁰⁶

Judikatura týkající se rozhodčích nálezů je velmi rozsáhlá, a to především kvůli snaze soudů definovat jasné požadavky pro obsah rozhodčí smlouvy ve vztahu k transparentnímu

¹⁰³ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 237.

¹⁰⁴ Viz např. speciální předběžná opatření dle § 492 a násl. ZŘS a exekuční tituly ve věcech péče soudu o nezletilé.

¹⁰⁵ RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C. H. Beck, 2004, 745 s.

¹⁰⁶ usnesení NS ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014

výběru rozhodce, jak již jsem ostatně uváděla dříve v kapitole 3.1. této diplomové práce.¹⁰⁷ Exekuční orgány totiž musí kromě materiální a formální vykonatelnosti rozhodčího nálezu zkoumat i to, zda byla dána pravomoc rozhodce k vydání exekučního titulu či zda byla osoba rozhodce stanovena dostatečně určitým, předvídatelným a konkretizovaným způsobem.¹⁰⁸

4.1.1. Transparentnost výběru rozhodce

Jedním ze zásadních problémů, který podle mne stojí za zmínku je transparentnost výběru rozhodce, neboť se jedná o nejčastější důvod zastavení exekučního řízení vedeného na základě vykonatelného rozhodčího nálezu.

Ustanovení § 7 ZRR uvádí, že: „(1) Rozhodčí smlouva má zpravidla určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedeným v pravidlech pro rozhodčí řízení podle § 19 odst. 4. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý. (2) Nemá-li rozhodčí smlouva ustanovení podle odstavce 1, jmenuje každá ze stran jednoho rozhodce a tito rozhodci volí předsedajícího rozhodce.“ Tato právní úprava byla zavedena do ZRR novelou účinnou od dubna roku 2012 jako pokus zákonodárce vyřešit problém netransparentního určování rozhodců. To se nicméně nepodařilo. Vývoj judikatury v dané věci zmiňuji níže.

ZRR nabyt účinnosti v roce 1995 a z judikatury z této a následující doby plyne, že rozhodčí smlouvy, v nichž nebyl rozhodce (rozhodci) určen ad hoc přímo, popř. nebyla ujednána pravidla konkrétního způsobu jeho výběru, byly soudní praxí považovány za platně sjednané.¹⁰⁹

Zlom nastal v roce 2009, kdy se začaly objevovat odlišné názory. Za zásadní je třeba považovat usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, které bylo dokonce zařazeno do Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. Zde soud vyslovil právní názor, že se účastníci musí dohodnout buď na rozhodci (rozhodcích) ad hoc anebo na stálém rozhodčím soudu zřízeném na základě zákona. Rozhodcem ad hoc může být pouze osoba fyzická, která bude buď jasně konkretizována, nebo bude alespoň stanoven způsob, jak mají být počet a osoby rozhodců stanoveny. Dále Vrchní soud konstatoval, že určení osoby rozhodce nikdy nemůže záležet pouze na vůli jedné ze stran. Jinou možností, kterou mohou strany využít je odkázání na statuty a řády. Naopak při odkázání na pravidla stanovená právnickou osobou, která

¹⁰⁷ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 240.

Srov. rozsudek NS ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1112/2013, rozsudek NS ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 3150/2012, nález ÚS ze dne 1. 2. 2016, sp. zn. II. ÚS 2061/15, nález ÚS ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. II. ÚS 1512/12 a další

¹⁰⁸ usnesení NS ze dne 21. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 2489/2016, usnesení NS ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, usnesení ÚS ze dne 5. 8. 2014, sp. zn. IV. ÚS 1866/13

¹⁰⁹ usnesení ÚS ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. II. ÚS 2682/08, usnesení NS ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008

není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, bude určení rozhodce podle těchto pravidel neplatné.¹¹⁰

Vzhledem k tomu, že se v praxi i nadále objevovaly oba protichůdné právní názory, vydal velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sjednocující usnesení¹¹¹, v němž uzavřel, že: „[...] *jestliže rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti pouze odkazuje na rozhodčí řád vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem (a nikoliv pro neurčení rozhodce nebo způsobu, jak má být určen).*“

Z judikatury vyplývá, že soudy v průběhu let mj. dovodily, že rozhodce nemůže být určen právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem, jakož ani jejím zástupcem či předsedou dozorčí rady takové právnické osoby, popř. ani fyzickou osobou, která vede seznam rozhodců z tohoto seznamu nebo advokátem, z takového seznamu rozhodců.¹¹² Dle mého názoru je hlavním důvodem prosazování tohoto přístupu to, aby byl dostatečně jasně konkretizován rozhodce nebo způsob jeho určení, a strany tak neměly pochybnosti o tom, kdo bude případný spor rozhodovat. S tímto se plně ztotožňuji, neboť považuji za důležité, aby strany projevily dostatečně svoji vůli ohledně toho, kdo má případný spor rozhodovat, popř. jak má být taková osoba určena.

Myslím, že je na místě rovněž zmínit, že na základě zmiňované novely došlo k legalizaci arbitrážních center, když z § 7 ZRR plyne, že rozhodce lze určit způsobem dle pravidel pro rozhodčí řízení, jsou-li tato pravidla v souladu s § 19 odst. 4 ZRR k rozhodčí smlouvě přiložena.¹¹³ Z judikatury nicméně vyplývá, že soudy tento fakt nereflektují a stále zastávají názor, že není možné, aby arbitrážní centra, která nejsou stálými rozhodčími soudy a jejichž cílem je ekonomický prospěch z organizování rozhodčího řízení ad hoc opakovaně jako rozhodce ustanovovala osoby, s nimiž mají dlouhodobé a prospěšné vztahy.¹¹⁴

4.1.2. Neplatnost rozhodčích smluv a pravomoc rozhodce

Jedním z předpokladů, který musí exekuční titul splňovat, aby na jeho základě mohlo dojít k zahájení a vedení exekučního řízení je jeho vydání k tomu oprávněným orgánem. Pokud exekuční soud zjistí, že byl exekuční titul vydán neoprávněným orgánem, exekuční návrh bez

¹¹⁰ usnesení NS ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012

¹¹¹ usnesení NS ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

¹¹² usnesení NS ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. 20 Cdo 676/2016, usnesení NS ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 31 Cdo1945/2010, usnesení NS ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012

¹¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹¹⁴ rozsudek NS ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 852/2015, usnesení ÚS ze dne 23. 3. 2016, sp. zn. III. ÚS 3769/15, usnesení NS ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014, náleží ÚS ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10

dalšího zamítne.¹¹⁵ K tomu může dojít za situace, kdy není založena pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu, tzn., že rozhodčí smlouva například vůbec neexistuje a rozhodce nebyl stranami ani jinak povolán. Zde je nezbytné reflektovat odlišnost případů, kdy je rozhodčí smlouva neplatná (viz netransparentnost uvedená výše) a kdy vůbec neexistuje.

Judikatura soudů ohledně následků výše uvedených případů byla poměrně různorodá. Z toho důvodu velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2013 stručně řečeno uzavřel, že exekuci lze zastavit pro nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal v každém jejím stádiu a že rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky nemá k vydání rozhodčího nálezu pravomoc. Následně vyslovil Nejvyšší soud nesouhlas se svým dříve vysloveným názorem ohledně obrany žalovaného proti neplatné rozhodčí smlouvě prostřednictvím žaloby na zrušení rozhodčího nálezu.¹¹⁶

Nejnovější judikatura zastává názor, že vykonatelnost exekučního titulu má primárně posuzovat exekuční soud ještě před tím než vydá soudnímu exekutorovi pověření k nařízení exekuce, nicméně vzhledem k tomu, že mají být podmínky pro vedení exekučního řízení prověřovány v průběhu celého řízení, je na místě v případě dodatečného zjištění nedostatku této podmínky exekuční řízení pro nepřípustnost zastavit. V této fázi soudní exekutor, který je pověřen vedením exekuce podává podnět k zastavení exekučnímu soudu. Nejvyšší soud rovněž konstatuje, že: „[...] posouzení, zda je předkládaný exekuční titul řádným exekučním titulem, na podkladě, nebož je možno nařídit a vést exekuci, není posuzováním jeho věcné správnosti, ale zkoumáním jednoho z základních předpokladů přípustného vedení exekuce.“¹¹⁷

4.1.3. Rozhodčí usnesení jako exekuční titul

Velmi zajímavou otázkou, kterou se soudy ve své rozhodovací praxi zabývaly, bylo, zda může být kromě rozhodčího nálezu exekučním titulem rozhodčí usnesení. Nejvyšší soud v některých svých rozhodnutích vyjádřil názor, že exekučním titulem může být rozhodčí usnesení o odměně a náhradě nákladů rozhodčího řízení nebo vykonatelné rozhodčí usnesení, kterým se rozhodčí řízení nikoliv meritorně končí, ukládá-li povinnost něco plnit.¹¹⁸ Následně Nejvyšší soud uvedl, že v části týkající se nákladů řízení a odměny má rozhodčí nález povahu usnesení, protože i toto usnesení může být způsobilým exekučním titulem, nabylo-li vykonatelnosti, když to ZRŘ ani jiný právní předpis nezakazuje.¹¹⁹

Rovněž Krajský soud v Ostravě ve svém usnesení ze dne 30. 9. 2004, č. j. 9 Co 384/2004-21 konstatoval, že rozhodčí usnesení může být exekučním titulem co do vykonávané povinnosti.

¹¹⁵ usnesení NS ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. 26 Cdo 638/2015

¹¹⁶ usnesení NS ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012

¹¹⁷ rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 6. 2019, č.j. 101 VSPH 306/2019-83

¹¹⁸ usnesení NS ze dne 29. 3. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2798/2004

¹¹⁹ usnesení NS ze dne 22. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 168/2005

Nejvyšší soud, který rozhodoval o dovolání proti tomuto usnesení, s tímto názorem sice nesouhlasil, dále se nicméně touto otázkou nezabýval.¹²⁰ Důvodem pravděpodobně bylo, že v dané době byla tato otázka řešena minimálně.¹²¹

Jedním z nejnovějších rozhodnutí zastávajících výše uvedený názor je náleží Ústavního soudu z roku 2014.¹²² Zde Ústavní soud uzavřel, že v případech, kdy to smysl a účel zákona vyžaduje, tj. např. když poplatek za rozhodčí řízení dosahuje mimořádné výše, je na místě připustit omezený soudní přezkum usnesení, která výrazně zasahují do majetkové sféry účastníků řízení.¹²³

Na závěr této kapitoly bych ráda uvedla, že poté, co se objevily první názory o tom, že exekučním titulem může být kromě rozhodčího nálezu i rozhodčí usnesení, následná praxe se ustálila na názoru, že exekučním titulem může být výlučně rozhodčí náleží. Jedním z hlavních argumentů bylo, že opačný názor by byl v rozporu se zákonnou úpravou ZRR, která stanovuje, že exekučním titulem může být pouze rozhodčí náleží. S tímto názorem se osobně ztotožňuji, neboť se domnívám, že zákonodárce při tvorbě dané právní úpravy opravdu zamýšlel, aby byl exekučním titulem pouze rozhodčí náleží. Je samozřejmě nutné reflektovat argument Ústavního soudu, že soudy při své rozhodovací činnosti nemohou vycházet pouze čistě z gramatického výkladu právních norem, nýbrž je zapotřebí danou úpravu vždy vykládat i prostřednictvím dalších výkladů, a zejména pak v souladu s jejím smyslem a účelem. Domnívám se však, že má-li se začít formovat výjimka z nějakého ustáleného pravidla, jak je tomu podle mého například zde, je na místě vymezit limity pro její aplikaci a vykládat ji restriktivně neboť při nesprávné aplikaci výjimek s účelem chránit jeden zájem může dojít k zásahu do zájmu jiného (např. právního postavení jiného účastníka apod.).

4.2. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu

Notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti lze považovat za poměrně bezproblémovou eventualitu, jak si opatřit exekuční titul. Hlavní výhoda spočívá v tom, že pokud podmínky stanovené v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti nejsou splněny první den po splatnosti, může být ihned podán exekuční návrh a zahájeno exekuční řízení.¹²⁴ Tím v podstatě odpadá povinnost vést nalézací řízení. Jak plyne z právní úpravy notářských zápisů, jejich

¹²⁰ usnesení NS ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 107/2005

Srov. ustanovení § 38 odst. 1 Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

¹²¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 829.

¹²² náleží ÚS ze dne 3. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 2407/13

¹²⁴ usnesení NS ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2600/2014

specifikem je, že se vyžaduje aktivní osobní účast povinného, jeho vůle dobrovolně plnit svou povinnost a ochota uzavřít dohodu s oprávněným před notářem. Tyto zápisy nadto nemají formu rozhodnutí, a jak již bylo uvedeno dříve, nenabývají právní moci.

Úprava notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti je obsažena v NŘ, přičemž podmínky vykonatelnosti upravuje § 71a až 71c NŘ. Ve smyslu § 71a NŘ se jedná o zápis, v němž se osoba zavazuje splnit povinnost plynoucí ze závazkového vztahu, popř. jednostranného právního jednání¹²⁵, který může obsahovat souhlas osoby s vedením exekuce na základě tohoto notářského zápisu jakožto exekučního titulu v případě, že tato osoba včas a řádně svou povinnost nesplní. Nezbytnou náležitostí, která musí být ohledně právního jednání v zápisu uvedena, je výše dluhu a lhůta k plnění. Jedná-li se o zápis, který je uznáním peněžitého dluhu, je nutno kromě výše dluhu, označení právního důvodu existence dluhu a osoby věřitele uvést také lhůty pro splnění a povinnost zaplatit v dané lhůtě.

Co se týče dohody účastníků, na základě které v souladu s § 71b NŘ notář sepíše na žádost notářský zápis, tato musí obsahovat označení povinné a oprávněné osoby, skutečnosti, na kterých se pohledávka nebo nárok zakládá, předmět a dobu plnění a prohlášení povinného o svolení k vykonatelnosti zápisu. Nadto může dohoda obsahovat podmínky, doložky času či vzájemné povinnosti, na jejichž splnění se váže poskytnutí předmětu plnění.

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti je ve smyslu § 6 NŘ veřejnou listinou, která se může podle § 71c NŘ stát evropským exekučním titulem. Vykonatelnost notářského zápisu nastává, pokud povinný nesplní řádně a včas uloženou povinnost.

Z kapacitních důvodů zmiňují ohledně soudní praxe u notářských zápisů pouze následující: Judikatura týkající se notářských zápisů se soustředí zejména na otázku formulace smluvní pokuty, úroků, povinnosti ručitele, dále smlouvy o půjčce či prokazování ztráty výhody splátek.¹²⁶ Soudy například dovodily, že tento exekuční titul není materiálně vykonatelný v části týkající se příslušenství, pokud je sjednaná výše úroků z jistiny odvislá od proměnlivé základní sazby, která se vyhláší v sazebníku peněžního ústavu.¹²⁷ Dalším ustáleným názorem je, že notářský zápis není vykonatelný, neobsahuje-li u vymezení ručitelského závazku údaj, v jakém rozsahu zanikne povinnost plnění ručiteli, splní-li (byť částečně) dluh dlužník a naopak.¹²⁸

Jak již jsem uváděla výše ohledně exekutorských zápisů se svolením k vykonatelnosti, tyto jsou exekučními tituly pouze, byly-li sepsány do 31. 12. 2012. Odnětí možnosti soudním exekutorům sepsávat exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti někteří považují za nesystémové. Martin Štika k tomu například uvádí: „*Z empirických poznatků mé dosavadní exekuční*

¹²⁵ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 243.

¹²⁶ KASÍKOVÁ: *Exekuční řád...*, s. 243.

¹²⁷ usnesení NS ze dne 20. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 477/2007

¹²⁸ usnesení NS ze dne 3. 9. 2014, sp. zn. 21 Cdo 494/2014

*praxe mám za to, že notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti občas bývají zrušeny jako exekuční tituly, protože při soudním přezkumu exekučními soudy neobstojí ve vztahu k zákonem požadované kvalitě. Dále, pokud se zaměřím, alespoň z mé zkušenosti, na flexibilitu nebo dostupnost notářů v otázce sepisu notářských zápisů, vždy byla podstatně nižší než u exekutorů, což pro samotného žadatele často představovalo rozhodující kritérium volby ve prospěch exekutorského zápisu. Domnívám se, že zavedení exkluzivity notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti ještě posílilo větší míru neflexibility při sepisování těchto zápisů samotnými notáři.*¹²⁹

¹²⁹ ŠTIKA, Martin. *Exekutorské zápisy pohledem současné právní úpravy*. Komorní listy. 2015, č. 4., s. 29.

5. Přezkum náležitostí exekučních titulů ve vybrané judikatuře

Principiálně platí, že v exekučním řízení nelze přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, tj. nárok z hlediska hmotného práva. Exekuční řízení je totiž ze své podstaty určeno jenom pro faktický výkon rozhodnutí (vymožení povinnosti), nikoliv pro autoritativní nalézání práva či přezkum rozhodnutí.¹³⁰ Z ustálené judikatury obecných soudů stejně jako z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že se při zkoumání existence exekučního titulu soud zabývá existencí jeho zákonem předepsané formy a v obsahové rovině zkoumá pouze materiální vykonatelnost uložené povinnosti.¹³¹

Uvedeno do praxe – exekuční soud, popř. soudní exekutor při věcném posuzování exekučního návrhu zkoumá jen to, zda byl exekuční titul vydán k tomu pravomocným orgánem, zda je dána formální i materiální vykonatelnost, zda je exekuce navržena v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného či zda právo není prekludováno.¹³² Není-li exekuční titul materiálně vykonatelný, nelze v něm uloženou povinnost vykonat. Předmětem přezkumu naopak není například skutečnost, zda byla vymáhaná pohledávka promlčena.

Z ustáleného přístupu zmíněného výše se nicméně postupem času, a to zejména v posledním desetiletí začaly formovat výjimky. Ústavní soud již vydal několik specifických nálezů, ve kterých se odchýlil od dosavadní zavedené soudní praxe, podle níž se případné vady nalézacího řízení nepřenáší do řízení exekučního a věcná správnost exekučního titulu nemůže být jakkoliv – tj. ani nepřímou skrze výtku vad nalézacího řízení zpochybněna.¹³³

V následující části se vyjadřuji k některým specifickým rozhodnutím Nejvyššího i Ústavního soudu.

5.1. Nález Ústavního soudu ve věci „černý pasažér“¹³⁴

Exekuční řízení v dané věci bylo vedeno na návrh oprávněného Dopravního podniku hlavního města Prahy, a. s. pro pohledávku za stěžovatelem spočívající v dlužném jízdém a přírážce. Stěžovatel se neúspěšně domáhal zastavení exekučního řízení podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, z důvodu že je exekuce nespravedlivá a v rozporu s dobrými mravy. V návrhu na zastavení mj. uvedl, že o vedení exekuce nevěděl, neboť mu nebylo doručeno rozhodnutí nalézacího soudu ani rozhodnutí o nařízení exekuce.

Stěžovatel tvrdil, že je exekuce vedena pro dluh, který neexistuje, protože byl již od roku 1994 držitelem průkazu ZTP/P¹³⁵, a měl tedy v souladu s tehdy účinnou právní úpravou¹³⁶ nárok

¹³⁰ usnesení NS ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3712/2012

¹³¹ usnesení NS ze dne 29. 3. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2668/2004

¹³² usnesení NS ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2211/2006

¹³³ usnesení NS ze dne 10. 4. 2018, sp. zn. 20 Cdo 3852/2017

¹³⁴ nález ÚS ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16

na bezplatnou městskou hromadnou dopravu. Z tohoto důvodu mu nemohla vzniknout exekovaná povinnost, když nemohl hromadnou dopravou cestovat bez platného jízdního dokladu, jelikož takový doklad nikdy ani nepotřeboval.

K nalézacímu řízení stěžovatel uvedl, že zde nemohl uplatnit námitky proti oprávněnosti vymáhané pohledávky, protože o jeho průběhu nebyl vůbec informován. Stěžovateli byl soudem ustanoven jako opatrovník justiční čekatel, který byl podle názoru stěžovatele ve věci nečinný, řízení se aktivně neúčastnil a práva ani oprávněné zájmy stěžovatele nehájil. Nalézací soud dle stěžovatele neučinil všechny potřebné kroky ke zjištění jeho faktického pobytu. Mohl totiž podle názoru stěžovatele například požádat příslušný orgán o ověření, zda v místě trvalého pobytu stěžovatele někdo bydlí. Stěžovatel zmínil, že na předmětné adrese bydlel jeho bratr, od kterého však žádnou informaci o doručení listin neobdržel. Skutečnost, že byl při kontrole černý pasažér ztotožněn jako stěžovatel, si vysvětloval tak, že muselo dojít ke zneužití jeho rodného listu, který v rozhodném období ztratil.

Obecné soudy konstatovaly, že doručování písemností v nalézacím i vykonávacím řízení proběhlo v souladu s tehdy platnými právními předpisy. V nalézacím řízení bylo stěžovateli doručováno na adresu uvedenou v centrální evidenci obyvatel, přičemž skutečnost, že byl na této adrese osobou neznámou, je na jeho vlastní odpovědnost. Oba soudy vycházejíce z konstantní judikатурní praxe uzavřely, že v rámci vykonávacího řízení není přípustné přezkoumávat nalézací řízení z hlediska (ne)přípustnosti vedení exekuce, tzn., že námitka, že byl stěžovatel oprávněn cestovat městskou hromadnou dopravou zdarma, měla být uplatněna již v řízení nalézacím. Soud je vázán exekučním titulem vydaným v nalézacím řízení. Exekuční řízení směřuje k vymožení splnění již uložené povinnosti, a nelze v něm proto přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu. Výjimkou z výše uvedeného je situace, kdy na základě opravných prostředků dojde ke změně nebo odklizení exekučního titulu, k čemuž zde nicméně nedošlo. Soud prvního stupně dodal, že *„skutečnost, že cestující je držitelem průkazu ZTP/P, ještě automaticky neznamená, že nemůže porušit přepravní řád.“*

V ústavní stížnosti stěžovatel opět argumentoval zejména tím, že za daných okolností nemohl dluh nikdy vzniknout, opatrovník nečinil úkony v jeho prospěch, což nalézací soud v

¹³⁵ Pozn.: Stěžovatel je osobou pobírající invalidní důchod třetího stupně pro dětskou mozkovou obrnu ve spojení s praktickou slepotou.

¹³⁶ § 31 a přílohy č. 2 a 3 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení (od 1. 1. 2012 je nárok na bezplatnou dopravu obsažen v § 36 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů). Na to navazuje Tarif pražské integrované dopravy vydaný Regionálním organizátorem pražské integrované dopravy, jenž držitelům průkazů ZTP/P rovněž přiznává nárok na bezplatnou přepravu v provozu pražské integrované dopravy.

rozporu s judikaturou Ústavního soudu toleroval¹³⁷ a nalézací soud mohl činit úkony směřující ke zjištění faktického pobytu stěžovatele. Z pohledu stěžovatele se celý případ jeví být absurdní, neboť je proti těžce zdravotně postiženému uplatňována pohledávka za jízdné, od kterého je podle platných právních předpisů osvobozen. Ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ musí dle jeho názoru právě v takovýchto případech fungovat jako korektiv, který zabrání takovýmto absurditám. Uzavřel, že se domnívá, že se vzhledem k množství údajných jízd bez jízdního dokladu (15 případů na různých místech Prahy v poměrně krátkém období) stal „obětí revizorů“, když v předmětném časovém období bydlel v Kladně a do Prahy cestoval pouze občasně vybaven svým průkazem.

K názoru vyslovenému Ústavním soudem uvádím: Ústavní soud se ve své rozhodovací činnosti zabývá mj. otázkou ústavně konformního výkladu práva, kdy zdůrazňuje, že při interpretaci a aplikaci práva nelze vycházet pouze z jazykového výkladu. Obecný soud není vázán doslovným zněním zákona, neboť mechanická aplikace může být v rozporu se samotným smyslem a účelem právní normy, a může tak vést k absurdnímu řešení. Soud se musí odchýlit od znění zákona zejména v případě, vyžaduje-li to jeho účel, historie jeho vzniku, systematická souvislost či některý z ústavních principů.¹³⁸ Zjednodušeně, v každém procesu, kde dochází k interpretaci a aplikaci práva musí být přítomna spravedlnost a soudy musí při své činnosti postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešily co nejvíce racionálně.¹³⁹ Ohled je tedy třeba brát jak na specifickou okolností daného případu, tak i na účel předmětného zákonného ustanovení.

Ve vztahu k předmětnému případu pak Ústavní soud uzavřel, že tento požadavek dodržen nebyl, jestliže žádný ze soudů neprovedl ústavně konformní výklad ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, podle kterého „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže (...) b) výkon rozhodnutí je nepřijatelný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.*“ Stejně tak oba soudy nezohlednily judikaturu Nejvyššího soudu ohledně „jiného důvodu“. Nejvyšší soud totiž výslovně připouští nevykonatelnost exekučních titulů, pokud by výkon rozhodnutí znamenal popření základních principů právního státu.¹⁴⁰ Soudy zde dostatečně nezohlednily specifické a velmi jednoznačné okolnosti případu a rozhodly v rozporu se smyslem a účelem zákona.¹⁴¹

¹³⁷ Pozn.: Stěžovatel odkazoval na náleží ÚS ze dne 16. 9. 2010, sp. zn. III. ÚS 1231/09

¹³⁸ náleží pléna ÚS ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, náleží ÚS ze dne 13. 6. 2006, sp. zn. I. ÚS 50/03, náleží ÚS ze dne 26. září 2013, sp. zn. I.ÚS 215/12

¹³⁹ usnesení ÚS ze dne 3. 4. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 92/06

¹⁴⁰ usnesení NS ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2131/2008 a ze dne 19. 2. 2013 sp. zn. 20 Cdo 1394/2012

¹⁴¹ náleží ÚS ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 1367/16

Komentářová literatura¹⁴² odkazující na soudní praxi zastává názor, že důvod zastavení exekuce pro nepřípustnost "z jiného důvodu" je naplněn např. i v situaci, kdy některý z manželů (za účelem poškození druhého manžela) nechá postihnout majetek náležející do společného jmění manželů na základě exekučního titulu (například rozsudku pro uznání, rozsudku pro zmeškání nebo rozhodčího nález) existujícího bez reálného hmotněprávního nároku. Je na místě chránit toho z manželů, který se o postižení majetku ve společném jmění manželů nedozvěděl, a nemohl tak využít prohlášení vůči věřiteli ve smyslu § 732 ObčZ.

Důvod pro zastavení exekuce uvedený pod písm. h) OSŘ je formulován všeobecně a soudní praxe jej interpretuje a aplikuje za účelem odstranění zjevné nespravedlnosti, tj. ve specifických závažných případech, které nelze podrobit konkrétnímu popisu. Z povahy věci musí jít o okolnosti, které jsou způsobilé založit pro další provádění výkonu kolizi s procesními zásadami (byť by měly podklad v hmotném právu) anebo je-li dán rozpor se sledovaným účelem exekučního řízení.¹⁴³

Ústavní soud byl přesvědčen, že se v daném případě se jedná opravdu o absurdní situaci, neboť „*si soudy byly a být musely plně vědomy toho, že stěžovatel žádnou svoji právní povinnost nejen neporušil, nýbrž ani porušit nemohl (!)*.“ Stěžovatel navíc v odvolání upozornil na nelogičnost toho, že v Hlášení o zjištění totožnosti cestujícího a přestupku sepsaném revizorem, je uvedeno prohlášení stěžovatele, že zapomněl časovou jízdenku doma. V řízení nicméně nebylo tvrzeno, tedy ani prokázáno, že by průkaz ztratil nebo se jím po výzvě revizora neprokázal.

Tvrzení, že námitky stěžovatele mohly být uplatněny pouze v rámci nalézacího řízení, označil Ústavní soud za příliš formalistický přístup, neboť v souladu s výše uvedenou judikaturou evidentně je možné, aby i v exekučním řízení byla výjimečně zkoumána opodstatněnost hmotněprávního nároku, jehož vymožení (splnění) řízení sleduje.

Ústavní soud tudíž dospěl k závěru, že soudy nesprávnou aplikací ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ porušily základní právo stěžovatele na spravedlivý proces a logicky také jeho vlastnické právo.

Výše uvedený nález Ústavního soudu je jedním z významných přelomových rozhodnutí, kde byla formulována výjimka z pravidla, že v exekučním řízení nelze přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu. Je zřejmé, že okolnosti daného případu jsou velmi specifické. Na první pohled se zdá, že vymáhat v exekučním řízení proti povinnému pohledávku, která mu „nemohla vzniknout“ je nespravedlivé, případ je nicméně nutno podrobit kritickému zhodnocení.

¹⁴² SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 937.

Srov. JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 115 a násl.

¹⁴³ nález ÚS ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14, nález pléna ÚS ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15

Podle mého názoru nelze opomenout, že před exekučním řízením probíhalo celé řízení nalézací a jak bylo v řízení před soudem prvního i druhého stupně prokázáno, všechny listiny byly povinnému doručeny řádně, ačkoliv fikcí. Opakuji, že ve vztahu k tomuto stěžovatel argumentuje, že na adrese uvedené v centrální evidenci sám nepobýval a jeho bratr ho o doručování listin neinformoval. Obecná pravidla pro doručování vztahující se k dané věci jsou obsažena v § 50d OSŘ. Zde upravený institut neúčinnosti doručení slouží k odstranění účinků fiktivního doručení¹⁴⁴, kdy soud může na návrh účastníka obsahující stanovené náležitosti a podaný v zákonem stanovené lhůtě rozhodnout, že je doručení neúčinné, jestliže se účastník či jeho zástupce nemohl s písemností seznámit z omluvitelného důvodu. Navazující úprava odstavce druhého dále přímo uvádí, že skutečnost, že se na adrese pro doručování fyzická osoba nezdržuje, nemůže být tímto omluvitelným důvodem. Toto pravidlo je akcentováno rovněž soudní praxí.¹⁴⁵ Například z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2016, sp. zn. 20 Cdo 218/2016 se podává: „(...) *stav, kdy se fyzická osoba trvale nezdržuje na uvedené adrese pro doručování (zde adrese trvalého pobytu) odporuje předpisům veřejného práva, a že stát má právo požadovat, aby adresa pro doručování vedená v příslušné evidenci byla adresou skutečnou, na níž se účastník trvale zdržuje; jinak musí odlišný faktický stav s touto evidencí uvést do souladu.*“

S argumentem stěžovatele lze tedy nesouhlasit, jelikož jeho námitky jsou vzhledem k zákonné úpravě, jakož i konstantní judikatuře nerelevantní. Je na odpovědnosti stěžovatele, aby byla v centrální evidenci obyvatel uvedena adresa, na kterou je mu možné doručovat, popřípadě aby zařídil, že mu doručované listiny budou předány nebo si je převezme. Tento argument by zajisté sám o sobě nemohl být dostatečným důvodem k věcnému přezkumu exekučního titulu, neboť jak již bylo výše uvedeno, jde tato skutečnost k tíži stěžovatele.

Podle římskoprávní zásady *vigilantibus iura scripta sunt* má každý povinnost brát se za svá práva a aktivně se přičinit o to, aby jeho práva byla respektována a chráněna. Nelze se spolehnout pouze na ochranu poskytnutou ze strany státu. Aplikace této zásady nicméně nesmí být samoúčelná a rozporná s principy spravedlnosti, když právní normy je nutno vykládat tak, aby „*plnily svoji funkci spočívající v rozumném a spravedlivém vyřešení problému v tom smyslu, aby obstálo před měřítky tzv. zdravého rozumu a podle fundovaných představ spravedlnosti panujících ve společnosti.*“¹⁴⁶

K otázce, zda může jet osoba oprávněná k bezplatné přepravě na černo, tzn., k tvrzení Ústavního soudu, že „(...) *stěžovatel žádnou svoji právní povinnost nejen neporušil, nýbrž ani porušit nemohl*“ uvádím následující: Nelze říci, že stěžovatel mohl jezdit bez platného jízdního dokladu, neboť jej nikdy nepotřeboval, a dopravnímu podniku tak nikdy nemohlo vzniknout právo na

¹⁴⁴ HAMULÁKOVÁ, Klára, PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana. § 50d. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. Občanský soudní řád. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 256.

¹⁴⁵ usnesení ÚS ze dne 12. 1. 2012, sp. zn. III. ÚS 3538/11

¹⁴⁶ náleží ÚS ze dne 12. ledna 2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15

jízdné a smluvní pokutu. I přesto, že je osoba s průkazem ZTP/P oprávněna cestovat městskou hromadnou dopravou bezplatně, tj. nemá povinnost kupovat si lístky, má povinnost se při cestování prokázat platným jízdním dokladem, kterým je právě tento průkaz ZTP/P. Ustanovení § 37 zákona č. 266/1994 Sb., o drahách stanovuje, že pověřená osoba je oprávněna uložit cestujícímu, který se platným jízdním dokladem neprokázal, zaplacení jízdného a přírážky k jízdnému. Jízdním dokladem se ve smyslu prováděcí vyhlášky č. 175/2000 Sb., přepravní řád rozumí mimo jízdenek, tzn. dokladů o zaplacení jízdného rovněž průkazy ZTP, ZTP/P atd. To znamená, že přírážku lze uložit i cestujícímu, který je držitelem platného průkazu ZTP/P, pokud se jím při přepravě na výzvu oprávněné osoby neprokázal.

Jinými slovy, držitel průkazu ZTP/P má sice nárok na bezplatnou přepravu, ale nezabavuje ho to povinnosti na výzvu předložit tento platný doklad. Neučiní-li tak, může jet na černo, a dopustit se tak jednání, na základě kterého vůči němu vznikne pohledávka dopravního podniku. Tvrzení stěžovatele, že „nemohl jezdit bez platného jízdního dokladu v pražské městské hromadné dopravě, neboť takový jízdní doklad nikdy ani nepotřeboval. Oprávněnému (...) tak nemohlo vůči stěžovateli nikdy vzniknout právo na jízdné a ani na pokutu“, proto není správný.

Dalším specifikem případu je dopad nálezu ve vztahu k bagatelnosti. Ústavní soud dal již v řadě svých rozhodnutí najevo, že je ústavní stížnost v bagatelních věcech zásadně vyloučena, výjimky jsou stanoveny pouze u extrémních případů, kdy obecné soudy svévolně interpretují právní předpisy, tzn., jde-li například o odůvodnění rozhodnutí v rozporu s pravidly logiky, přepjatý formalismus či jiné zásadní vybočení z obecných principů spravedlnosti.¹⁴⁷ V daném případě Ústavní soud odmítl argument odvolacího soudu ohledně bagatelnosti věci proto, že konkrétní majetkové poměry stěžovatele, jakož i zobecňující potenciál případu spadá pod takovou výjimku.

Dodávám, že ústavních stížností v dané věci bylo podáno hned několik, protože se oprávněný stále snažil vymáhat splnění pohledávek dalšími exekucemi. Ústavní soud nicméně i v dalších nálezech vyšel z tohoto prvotního. Nadto Ústavní soud využil úpravu obsaženou v § 62 odst. 4 v ZÚS a poměrně netradičně přiznal stěžovateli právo na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s jeho právním zastoupením vůči oprávněnému.

Ze všeho výše uvedeného podle mého vyplývá, že v případě, kdy je ve věci zjevné, že je exekuční řízení vedeno v rozporu s elementárními pravidly spravedlnosti a zdravého rozumu¹⁴⁸, je na místě aplikovat výjimku z již tolikrát zmiňovaného přístupu. Domnívám se však, že je třeba s ohledem na všechny relevantní okolnosti případů pečlivě hodnotit, zda v daném případě smysl a

¹⁴⁷ usnesení ÚS ze dne 11. 9. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2027/18, náleze ÚS ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 3143/08, náleze ÚS ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2043/17

¹⁴⁸ usnesení ÚS ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 2623/17

účel zákona užití výjimky vyžaduje. Není totiž možné, aby výjimka byla užívána neregulovaně, extenzivně, rozporu se základními zásadami exekučního řízení a nepřiměřeně omezovala postavení oprávněného.

5.2. Judikatura ohledně exekučního řízení vedeného proti spotřebiteli

5.2.1. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 1641/2018

Princip ochrany slabší strany je zásadou pevně spjatou s moderním soukromým právem¹⁴⁹ a v rámci aktuální právní úpravy se výrazně uplatňuje zejména v úpravě týkající se spotřebitele obsažené v ustanovení § 1810 an. ObčZ. Mimo tuto specifickou úpravu je ochrana slabší strany zakotvena například u smluv uzavíraných adhezním způsobem, lichvy, neúměrného zkrácení, úroků a dalších.

Nejen hmotné právo, ale i soudy mají snahu poskytovat spotřebitelům zvýšenou ochranu, k čemuž často dochází až ve fázi exekučního řízení.¹⁵⁰ V letošním roce se Ústavní soud hned ve dvou nálezech vyjádřil k problematice týkající se zastavení exekučního řízení vedeného na majetek dlužníka v postavení spotřebitele pro zásadní vady exekučních titulů spočívající v rozporu s dobrými mravy, principy právního státu či zjevné nespravedlnosti.

Předchozí judikatura dovozovala, že ani u rozhodčích nálezů není dána možnost exekučního soudu přezkoumávat, zda smlouva o spotřebitelském úvěru, popř. rozhodčí doložka obsahuje ujednání, které by vedlo ke vzniku významné nerovnováhy v právech a povinnostech stran v neprospěch spotřebitele.¹⁵¹ Tento přístup se však již podstatným způsobem změnil.

Ke skutkovému stavu případu uvádím pouze velice stručně, že exekučními tituly byly rozhodčí nálezy, rozhodčí smlouvy byly právně perfektní a spotřebitel (dlužník) byl pasivní k předžalobní výzvě věřitele, v rámci rozhodčího řízení i po jeho skončení. Jeho prvním úkonem ve věci byl až návrh na zastavení exekučního řízení.

Oběma nálezům vydaným v roce 2019 předcházelo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 1641/2018, kde Nejvyšší soud formuloval závěr, že: *„Ačkoli přezkum věcné správnosti vykonávaného exekučního titulu není v exekučním řízení přípustný, není vyloučeno, aby se otázka platnosti „hlavní“ smlouvy stala významnou pro hodnocení i na ni navazující rozhodčí smlouvy, a to s tím rozhodným směřováním, jímž je posouzení, zda vzhledem k jejímu obsahu a procesu jejího sjednání byla či nikoli dána pravomoc rozhodce k vydání vykonávaného rozhodčího nálezu.“*

¹⁴⁹ CHVALINOVÁ, Barbora. *Zásada ochrany slabší strany v NOZ* [online]. e-advokacie.cz, 26. 2. 2016, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/zasada-ochrany-slabsi-strany-v-noz>>.

¹⁵⁰ PERTHEN, Ervín. *Bude mít spotřebitel jiný civilní proces než všichni ostatní účastníci včetně dvou nalézacích řízení?* [online]. advokatnidenik.cz, 20. 3. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://advokatnidenik.cz/2019/03/20/bude-mit-spotrebitel-jiny-civilni-proces-nez-vsichni-ostatni-ucastnici-vcetne-dvou-nalezacich-rizeni/>>.

¹⁵¹ usnesení NS ze dne 30.09.2014, sp. zn. 30 Cdo 3712/2012

Aplikováno na daný případ, Nejvyšší soud konstatoval, že i když neplatnost hlavní smlouvy nepůsobí neplatnost rozhodčí smlouvy¹⁵², je třeba zvážit, zda obojí ve svém celku není rozporné s dobrými mravy, resp. s principem ochrany spotřebitele jakožto slabší strany. Jestliže tedy Nejvyšší soud uvedl, že je nutno vzít na zřetel i specifické okolnosti konkrétních závazků dlužníka obsažených ve smlouvě o uznání dluhu včetně těch, které mají „sankční“ povahu, fakticky uzavřel, že má v exekučním řízení dojít k věcnému přezkumu exekučního titulu.¹⁵³ Jinými slovy, má-li dojít k přezkumu okolností, které zde byly při uzavření hlavní smlouvy a konkrétních závazků dlužníka, neboť to může ovlivnit platnost rozhodčí smlouvy, a tedy i pravomoc rozhodce, jedná se o věcný přezkum exekučního titulu.

Tohoto závěru si byl Nejvyšší soud pravděpodobně vědom, neboť se dále v rozhodnutí pokusil vymezit meze věcného přezkumu, když zdůraznil, že zmíněnou ochranu lze v exekučním řízení poskytnout pouze za situace „*měl-li by být vykonán rozhodčí nález, který je svým obsahem v kolizi se základními principy demokratického právního řádu*“.¹⁵⁴ K tomu by došlo například tehdy, když by povinnost obsažená v exekučním titulu vedla k vynucení povinnosti zcela zjevně rozporné s hmotným právem.

Podotýkám, že dovolateli v postavení spotřebitele v daném případě vyhověno nebylo. Na základě exekučního titulu a rozhodčí smlouvy došlo k navýšení závazku povinné o smluvní pokutu ve výši 5 % ročně, což nebylo vzhledem k dalším okolnostem soudy posouzeno jako zjevně rozporné s dobrými mravy.

Přestože se Nejvyšší soud pokusil vymezit v daném judikátu rozsah věcného přezkumu, není stanoven jasně. Není například zřejmé, zda má exekuční soud přezkoumávat výši smluvní pokuty nebo sjednaného úroku z úřední povinnosti a posuzovat, zda není nepřiměřená. V jakém případě má vůbec soud věcný přezkum provést? Dále se nabízí i otázka, zda by mělo v exekučním řízení proběhnout „omezené“ nalézací řízení bude-li hlavní smlouva absolutně neplatná pro rozpor s dobrými mravy dle § 588 ObčZ?¹⁵⁵

Domnívám se, že soudní praxe zatím na tyto otázky neformuluje jasné odpovědi. Lze nicméně uzavřít, že obecně by se tato výjimka měla použít v situacích s neobvyklými okolnostmi, kdy bude zjevné, že se jedná o rozpor se základními zásadami právního státu. Na druhou stranu

¹⁵² rozsudek NS ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005

¹⁵³ PERTHEN, Ervín. *Bude mít spotřebitel jiný civilní proces než všichni ostatní účastníci včetně dvou nalézacích řízení?* [online]. advokátnídeník.cz, 20. 3. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://advokatnidenik.cz/2019/03/20/budemit-spotrebitel-jiny-civilni-proces-nez-vsichni-ostatni-ucastnici-vcetne-dvou-nalezacich-rizeni/>>.

Srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2018, sp. zn. 21 Co 352/2018 a ze dne 22. 11. 2018, sp. zn. 27 Co 282/2018

¹⁵⁴ usnesení NS ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017

¹⁵⁵ PERTHEN, Ervín. *Bude mít spotřebitel jiný civilní proces než všichni ostatní účastníci včetně dvou nalézacích řízení?* [online]. advokátnídeník.cz, 20. 3. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://advokatnidenik.cz/2019/03/20/budemit-spotrebitel-jiny-civilni-proces-nez-vsichni-ostatni-ucastnici-vcetne-dvou-nalezacich-rizeni/>>.

je třeba zdůraznit, že soudy musí případy hodnotit objektivně a formulovat limity věcného přezkumu v exekučním řízení, aby nedocházelo k ochraně věrolomnosti dlužníků. To uvádí i Krajský soud v Praze, jak vyplývá z jeho usnesení ze dne 22. 11. 2018, sp. zn. 27 Co 282/2018. Tento postup je tedy možné využít pouze za mimořádných okolností za účelem odstranění zjevné nespravedlnosti.¹⁵⁶

5.2.2. Nález ÚS ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18

V nálezu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18 Ústavní soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, kterým byl zamítnut návrh stěžovatele na zastavení exekuce a v souladu se svou předchozí rozhodovací praxí¹⁵⁷ vyslovil názor, že nelze poskytovat ochranu nebankovním společnostem poskytujícím úvěry spotřebitelům, když evidentně poškozují práva svých klientů. Ústavní soud se vyslovil, že poskytovatelé úvěrů mají jednoznačně povinnost při uzavírání smlouvy o úvěru posoudit úvěruschopnost dlužníka. Nesplnil-li věřitel tuto povinnost, bylo by možné posoudit úvěrovou smlouvu jako rozpornou s dobrými mravy, což by znamenalo neplatnost rozhodčí smlouvy. Následně by mohlo dojít k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, neboť by byl exekuční titul vydán k tomu nepravomocným rozhodcem. Ústavní soud zdůraznil, že neschopnost dlužníků splácet své dluhy se nedotýkají jen dlužníků, ale společnosti jako celku, protože mohou vést k předlužení a úpadku dlužníka. Posouzení úvěruschopnosti dlužníka je výchozí zásadou, který je třeba vzít na zřetel bez ohledu na to, zda je v zákoně výslovně zakotven nebo nikoliv.¹⁵⁸

Ústavní soud zde navázal na východisko formulované v nálezu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, tedy, proč by státní moc měla poskytovat ochranu oprávněnému, který neproověřil finanční možnosti toho, komu poskytl peníze či úvěr bez odůvodněné důvěry v to, že bude řádně splacen.

5.2.3. Nález ÚS ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18

V nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18, který na výše zmíněné rozhodnutí částečně navazuje, byla řešena situace, kdy jistina vymáhaná proti dlužníkovi v exekučním řízení činila částku 25.000, - Kč, zatímco výše úroků z prodlení (sjednané jako 1 % denně z dlužné částky od 2. května 2009 do zaplacení) činila ke dni podání ústavní stížnosti více než 900.000 Kč.

V projednávané věci Ústavní soud opět zdůraznil, že: „(...) *obecné soudy v exekučním řízení mají v rámci soudní ochrany ve smyslu Listiny základních práv a svobod povinnost zabývat se zásadními vadami*

¹⁵⁶ usnesení ÚS ze dne 18. prosince 2018, sp. zn. II. ÚS 3923/18

¹⁵⁷ nálezy ÚS ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11 a ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12

¹⁵⁸ Bod 21 nálezu ÚS ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18

exekučního titulu a exekuční řízení zastavit podle ust. § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ, a to v případech, kdy výkon rozhodnutí vede ke zjevné nespravedlnosti, nebo kdy je v rozporu s principy právního státu.“

Ve vztahu k řešenému případu to znamená, že sjednání a uplatnění práva na úroky z prodlení ve zcela nepřiměřené (neústavní) výši je zneužitím práva, které nepožívá právní ochrany a zakládá zjevnou nespravedlnost. Výše úroků z prodlení má mít funkci motivační a sankční, ta však musí být přiměřená.¹⁵⁹ V případech jako je tento musí obecné soudy poskytnout povinnému a jeho majetku soudní ochranu a zajistit spravedlivou rovnováhu ochrany majetkové sféry dlužníka stejně jako věřitele. Dle Ústavního soudu je otázka posouzení úvěryschopnosti stěžovatele tak zásadní, že by mohla vést i k zastavení exekuce. Obecné soudy tedy pochybily, když se jí dostatečně nezabývaly.

Tímto rozhodnutím byl překonán názor vyslovený v usnesení Ústavního soudu z roku 2014¹⁶⁰, kde uvedl, že závěr o nemožnosti přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu na základě námitek směřujících proti výši úroku z prodlení je ústavně konformní.¹⁶¹

Specifikum daného rozhodnutí spočívá v tom, že se předchozí judikatura Nejvyššího i Ústavního soudu v obdobných věcech vztahovala na případy, kdy bylo exekuční řízení zahájeno na základě vykonatelného rozhodčího nálezu. Zde však Ústavní soud uvedl, že není rozhodné, zda má exekuční titul formu standardního rozsudku, rozsudku pro zmeškání či uznání nebo se jedná o platební rozkaz. Relevantní navíc není ani to, zda a jak povinný hájil svá práva v řízení nalézacím.¹⁶²

Opětovně upozorňuji, že exekuční řízení má primárně sloužit k faktickému výkonu rozhodnutí, nikoliv autoritativnímu nalézání práva či přezkumu rozhodovací činnosti¹⁶³, přičemž námitky ohledně vad nalézacího řízení až na výjimky nelze přenášet do řízení exekučního.¹⁶⁴ V posledním desetiletí se případy aplikace této výjimky poměrně zásadním způsobem rozrostly, stále je však dle mého nezbytné k zastavování exekučních řízení pro zásadní vady exekučních titulů přistupovat velmi obezřetně.

Mohlo by se zdát, že v důsledku novely zákona o rozhodčím řízení účinné od 1. prosince 2016, podle níž není možné řešit spory ze spotřebitelských smluv v rozhodčím řízení, pozbyde problematika přezkumu exekučních titulů v rámci exekučního řízení aktuálnosti. Opak je však

¹⁵⁹ pozn.: Ústavní soud se v daném nálezu vědomě nevyjádřil k tomu, jaká je konkrétní hranice přiměřené výše úroků z prodlení, nicméně uvedl, že úroky z prodlení ve výši 0,5 % denně a vyšší nejsou ústavně akceptovatelné s tím, že ve vztahu k této otázce dále odkázal na své nálezy sp. zn. II. ÚS 2230/16. Nakonec dodal, že tato hranice může být později pozměněna mj. v důsledku změny ekonomických poměrů a obecné soudy ji mají v rámci své rozhodovací činnosti upřesnit.

¹⁶⁰ usnesení ÚS ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. II. ÚS 3276/13, usnesení ÚS ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 210/10

¹⁶¹ nález ÚS ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18

¹⁶² nález ÚS ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16

¹⁶³ nález ÚS ze dne 17. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11

¹⁶⁴ nález pléna ÚS ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15, usnesení ÚS ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 2639/2017

pravdou, když se už nejedná pouze o přezkum vykonatelných rozhodčích nálezů, nýbrž i dalších exekučních titulů. U těchto dalších exekučních titulů (např. rozsudku pro uznání, zmeškání či platebního problému) spočívá zásadní problém v tom, že by v rámci věcného přezkumu musel exekuční soud fakticky suplovat nalézací řízení a mohlo by dojít k porušení zásad řízení, například zásady *vigilantibus iura scripta sunt*.¹⁶⁵

Vzhledem k uvedené judikatuře je přitom pravděpodobné, že by k takovému případu došlo – stačí, aby soud v nalézacím řízení, kde bude na místě rozhodnout rozsudkem pro zmeškání, nesprávně posoudil výši sjednané smluvní pokuty jako přiměřenou a povinný se pak bude moci v rámci exekučního řízení domáhat věcného přezkumu exekučního titulu, přestože byl celou dobu pasivní. Extrémní dopad by použití výjimky mohlo mít za situace, kdy by bylo zastaveno celé exekuční řízení vedené na základě formálně bezvadného exekučního titulu, tj. nebylo by možné využít žalobu pro zmatečnost podle § 229 odst. 2 písm. c) OSŘ. V takovém případě by se totiž věřitel nedomohl na základě exekučního titulu žádného plnění, povinný by byl úplně osvobozen od povinnosti plnit a přetrvávala by překážka věci rozsouzené. Otázkou je, zda by za takových okolností šlo zastavit exekuci jen ve zjevně nespravedlivé části, což by opět záviselo pouze na vlastním posouzení exekučního soudu.¹⁶⁶

Pravidlo, že se v exekučním řízení exekuční titul věcně nepřezkoumává, exekuční řízení neslouží k autoritativnímu nalézání práva a případné vady nalézacího řízení se do exekučního řízení nepřenáší, a to ani u spotřebitelů¹⁶⁷, bylo v judikatuře ustálené a dlouhodobě neměnné. Pokud povinný nesouhlasil s věcnou správností exekučního titulu, měl využít zákonem upravené prostředky nápravy, mezi které se dle judikatury neřadil návrh na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ.¹⁶⁸ Jakmile se začala formulovat výjimka z tohoto východiska, začaly se formovat otázky s tím spojené, na které však Nejvyšší ani Ústavní soud ve své rozhodovací praxi nereagoval. Soudy by měly být s její aplikací velmi obezřetné a měly by zvažovat důsledky, které může každé rozhodnutí mít. Dále by mělo dojít k vymezení toho, proč a v jaké míře se v daném případě neuplatní zásada *vigilantibus iura scripta sunt*. Je bez debaty, že je třeba do budoucna stanovit pro použití dané výjimky limity tak, aby její užití nakonec nevedlo k neproporcionálním újmám na straně oprávněných.

¹⁶⁵ OBST, Radim. *Zastavení výkonu rozhodnutí pro zásadní vady exekučního titulu* [online]. epravo.cz, 4. 6. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/zastaveni-vykonu-rozhodnuti-pro-zasadni-vady-exekucniho-titulu-109423.html>>.

¹⁶⁶ PERTHEN, Ervín. *Bude mít spotřebitel jiný civilní proces než všichni ostatní účastníci včetně dvou nalézacích řízení?* [online]. advokátnídeník.cz, 20. 3. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://advokatnidenik.cz/2019/03/20/bude-mit-spotrebitel-jiny-civilni-proces-nez-vsichni-ostatni-ucastnici-vcetne-dvou-nalezacich-rizeni/>>.

¹⁶⁷ usnesení NS ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3712/2012, usnesení NS ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. 20 Cdo 31/2019, usnesení NS ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, usnesení NS ze dne 25. 10. 2002, sp. zn. 20 Cdo 554/2002, usnesení NS ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003, usnesení NS ze dne 21. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008

¹⁶⁸ usnesení ÚS ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. I.ÚS 62/12

5.3. Protizákonné vydání exekučního titulu exekutorem

V této podkapitole se zabývám dalším aktuálním nálezem Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2019, sp. zn. III. ÚS 4274/18, který překonává dosavadní soudní praxi.

Zásadní v dané věci je, že insolvenční soud v souladu s ustanovením § 414 IZ rozhodnul o osvobození stěžovatele od placení pohledávek, přičemž po právní moci tohoto rozhodnutí soudní exekutor zastavil jím vedená exekuční řízení a rozhodl o povinnosti stěžovatele nahradit náklady exekučních řízení. Stěžovatel i přesto, že byl poučen o možnosti podat proti těmto usnesením opravný prostředek, svého práva nevyužil a obě usnesení se stala vykonatelnými exekučními tituly. Aktivita stěžovatele spočívala až v tom, že se bránil návrhem na zastavení exekuce, která se vedla pro vymožení těchto nákladů.

Ve vyjádření k ústavní stížnosti soudní exekutor stručně řečeno sdělil, že náklady exekuce nepřihlásil do insolvenčního řízení proto, že jednal v souladu s tehdejší právní praxí a postupem insolvenčních správců, kteří pohledávky exekutorů hromadně popírali. Náklady navíc nemohly být do insolvenčního řízení přihlášeny, neboť ještě fakticky neexistovaly. Namítal, že na jeho pohledávku nelze vztáhnout osvobození stěžovatele od placení pohledávek, protože o nákladech exekuce rozhodl až usneseními o zastavení exekuce, která se stala vykonatelnými exekučními tituly. K tomu odkázal na usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 31 Cdo 488/2009, z nějž se mj. podává, že nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu, nicméně vzniká teprve až na základě pravomocného rozhodnutí, které má v tomto směru konstitutivní povahu. Z toho soudní exekutor dovodil, že rozhodl-li o nákladech exekučního řízení až poté, co bylo rozhodnuto o úpadku stěžovatele, nemusel svou pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení.

Ústavní soud se vyjádřil, že případ je po skutkové a právní stránce téměř identický s případem řešeným v nálezu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 502/17, od jehož závěrů nemá důvod se odchýlit. Zde Ústavní soud odkázal na náleze ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14 a uzavřel, že soudní exekutor je povinen přihlásit pohledávku na náklady exekuce do insolvenčního řízení jako věřitel. Exekutor tedy nemůže povinnému uložit povinnost k zaplacení těchto nákladů až po skončení insolvenčního řízení. Pokud by postupoval v rozporu s výše uvedeným, mohl by se dlužník již předtím osvobozený insolvenčním soudem od plnění dalších závazků v následném exekučním řízení bránit návrhem na zastavení exekučního řízení.

Na tomto místě je nezbytné zmínit, že náleze ÚS sp. zn. II. ÚS 502/17 překonává názor vyřčený v usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 3475/15, který reflektuje názor zmiňovaný soudním exekutorem. Ústavní soud dodal, že z nálezu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14, na který odkázal, neplyne povinnost soudů věcně přezkoumávat pravomocný a

vykonatelný exekuční titul stvrzující pohledávku, od níž byl předtím dlužník údajně osvobozen v souladu s insolvenčním zákonem. Tento náleží totiž stanovuje pouze to, že si soudní exekutor po vydání takového usnesení nesmí přiznat náklady exekučního řízení.

Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl, neboť vyvrátil argumentaci soudního exekutora o následování soudní praxe tím, že náleží ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14, který přihlášení pohledávky exekutora do insolvenčního řízení výslovně vyžaduje, byl vyhlášen v době, kdy si soudní exekutor náklady exekučního řízení přiznal. To znamená, že mu muselo být zřejmé, že si náklady přiznává v rozporu se zákonem.

Na poslední zmíněný náleží navazuje náleží Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. II. ÚS 3303/18, který je skutkově velmi podobný. Obecné soudy zde opět uvedly, že v rámci exekučního řízení nelze přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, přičemž vůbec neakcentovaly argument stěžovatele, že dle judikatury Ústavního soudu soudní exekutor má (může) svou pohledávku na nákladech exekučního řízení přihlásit do insolvenčního řízení stěžovatele. Exekutor se v této situaci nachází v postavení věřitele dlužníka, ve vztahu k možnosti přihlásit do insolvenčního řízení pohledávku toto tedy učinit může (má na to právo), nicméně nemusí.¹⁶⁹

Dojde-li v rámci insolvenčního řízení k osvobození dlužníka v souladu s § 414 IZ a exekutor svou pohledávku uplatní až po právní moci tohoto rozhodnutí, bude se moci v rámci nově vedeného exekučního řízení dlužník bránit návrhem na zastavení exekuce, neboť takováto pohledávka má režim jako pohledávka promlčená. Ústavní soud uzavřel, že výkon pohledávky v rámci navazujícího exekučního řízení by měl za následek vznik zjevné nespravedlnosti, jakož i popření principů ovládajících demokratický právní stát.¹⁷⁰

¹⁶⁹ náleží ÚS ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14, náleží ÚS ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 502/17, náleží ÚS ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. II. ÚS 3303/18

¹⁷⁰ usnesení NS ze dne 19. února 2013, sp. zn. 20 Cdo 1394/2012

Závěr

Exekuční titul je základním materiálním předpokladem exekuce, a aby na jeho základě mohlo být vedeno exekuční řízení, musí splňovat požadované náležitosti. Mezi ně patří zejména materiální a formální vykonatelnost, věcná legitimace účastníků řízení, navržený rozsah postačující k uspokojení nároku oprávněného či otázka prekluze práva. Exekuční orgány jsou vázány obsahem exekučního titulu a jsou povinny z něj vycházet, přičemž podle obecného východiska v exekučním řízení nelze přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, resp. předcházejícího řízení.

Záměrem této diplomové práce je pokusit se objasnit, jaké náležitosti exekučních titulů jsou exekučními orgány přezkoumávány a zhodnotit, zda je soudní praxe v této otázce jednotná, popř. zda a jak se daná problematika vyvíjí. Odpověď na první výzkumnou otázku se podává zejména z kapitoly třetí a čtvrté, z nichž podle mého názoru plyne, že je předmět přezkumu v soudní praxi ustálený a soudy již vyřešily velké množství sporných otázek týkajících se především materiální vykonatelnosti. Jako příklad lze uvést otázku, jakým způsobem je třeba identifikovat účastníky řízení, konkretizovat obsah a rozsah vymáhané povinnosti či specifikovat příslušenství u povinnosti k peněžitému plnění. Domnívám se, že okruh náležitostí, které mají být přezkoumávány je stanoven poměrně jasně a v praxi již tato otázka nečiní příliš velké problémy.

Podstatná změna nastala u zákazu věcného přezkumu exekučních titulů, když se z něj zejména během posledního desetiletí začala formovat výjimka. Tato byla původně užívána restriktivně pouze v kontextu exekucí realizovaných na základě rozhodčích nálezů. K zastavení exekučního řízení mohlo dojít mj. proto, že rozhodčí smlouva neexistovala, nebyla podepsána či nebyla dodržena transparentní pravidla pro výběr rozhodců.¹⁷¹ Až později Ústavní soud konstatoval, že pro kritérium zjevné nespravedlnosti není rozhodné, zda má exekuční titul formu standardního rozsudku, rozsudku pro zmeškání či uznání nebo se jedná o platební rozkaz. Za relevantní navíc nepovažoval ani to, zda a jak povinný hájil svá práva v řízení nalézacím.¹⁷²

Jedním ze zásadních rozhodnutí vztahujících se k dané problematice je náleží Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16, tj. náleží týkající se „černého pasažéra“. Zde vyslovil Ústavní soud názor, že soudy porušily základní práva stěžovatele, když nevyhověly jeho návrhu na zastavení exekučního řízení, které se vedlo za účelem vymožení pohledávek, které „nikdy nemohly vzniknout“. I přesto, že byl stěžovatel během celého nalézacího řízení pasivní a

¹⁷¹ náleží ÚS ze dne 17. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11, náleží ÚS ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11, náleží ÚS ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12, náleží ÚS ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. I. ÚS 174/13, náleží ÚS ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. III. ÚS 562/12

¹⁷² náleží ÚS ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16

jeho první obranou ve věci byl až návrh na zastavení exekuce, bylo podle Ústavního soudu na místě kvůli velmi specifickým okolnostem případu exekuční řízení zastavit.

Od roku 2016, kdy byl tento nález vydán, již Nejvyšší soud i Ústavní soud vydaly další rozhodnutí, kde byla předmětná výjimka užita. Soudní praxe tedy začala připouštět věcný přezkum i u jiných exekučních titulů než rozhodčích nálezů, a začala výjimku poměrně hojně využívat. Některá z rozhodnutí rozebírám v poslední kapitole této práce.

Zásadní problém, který podle mne v dané situaci vzniká, spočívá v tom, že začne-li se tvořit výjimka z určitého a ustáleného pravidla, mělo by být jasné dáno, kdy a jakým způsobem má být použita. To je v daném případě dost komplikované, když kritérium „zjevné nespravedlnosti“ je samo o sobě neurčitým pojmem a výjimka je používána v případech se specifickými okolnostmi, které nelze předvídat. Domnívám se tak, že stanovit jasné hranice a limity pro její použití není možné a vždy bude záležet na tom, jak soud daný případ posoudí. Tuto skutečnost hodnotím vzhledem k tomu, jaké následky může nesprávné použití výjimky mít jako zásadně negativní.

Věcným přezkumem exekučního titulu fakticky dochází k částečnému suplování nalézacího řízení v řízení exekučním. Za situace, kdy by byl podkladovým exekučním titulem platební rozkaz či rozsudek pro zmeškání či uznání pravděpodobně dojde k tomu, že bude exekuční soud nahrazovat nalézací řízení jako celek, což podle mého rozhodně není předpokládaným následkem použití předmětné výjimky. Extrémní dopad by výjimka mohla mít v případě, kdy by bylo zastaveno celé exekuční řízení vedené na základě formálně bezvadného exekučního titulu, tj. nebylo by možné využít žalobu pro zmatečnost podle § 229 odst. 2 písm. c) OSŘ. Pak by se totiž věřitel nedomohl na základě exekučního titulu žádného plnění, povinný by byl úplně osvobozen od povinnosti plnit a přetrvávala by překážka věci rozsouzené. Otázkou je, zda by za takových okolností šlo zastavit exekuci jen ve zjevně nespravedlivé části, což by opět záviselo pouze na vlastním posouzení exekučního soudu.¹⁷³

Je na místě zdůraznit, že zde řešená problematika je opravdu zásadním tématem. Předseda Vrchního soudu v Praze Jaroslav Bureš, který prováděl korekturu návrhu exekučního řádu a následně jej jako ministr spravedlnosti uváděl v život, totiž například v rozhovoru z března letošního roku konstatoval, že exekuční soud je oprávněn přezkoumávat exekuční titul pouze co do materiální vykonatelnosti, protože jinak je titul závazný, přičemž u soudních rozhodnutí platí

¹⁷³ PERTHEN, Ervín. *Bude mít spotřebitel jiný civilní proces než všichni ostatní účastníci včetně dvou nalézacích řízení?* [online]. advokátnídeník.cz, 20. 3. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://advokatnidenik.cz/2019/03/20/bude-mit-spotrebitel-jiny-civilni-proces-nez-vsichni-ostatni-ucastnici-vcetne-dvou-nalezacich-rizeni/>>.

tato zásada bezvýjimečně a určitou výjimku připouští judikatura Nejvyššího soudu pouze ve vztahu k rozhodčím nálezům.¹⁷⁴

Z výše uvedeného lze uzavřít, že přezkum exekučních titulů je opravdu aktuální problematikou, a to zejména ve vztahu k věcnému přezkumu exekučních titulů s již zmiňovanou výjimkou s tím, že se v poslední době jedná o hojně diskutovanou otázku. Soudy tuto výjimku aplikují stále častěji a je na místě vymezit limity jejího použití tak, aby nakonec nedošlo k nepřiměřenému limitování oprávněných, popř. k excesivním případům, kdy by musel exekuční soud nahrazovat nalézací řízení.

¹⁷⁴ PASEKOVÁ, Eva. Jaroslav Bureš: Exekuční titul je pro soud bez výjimky závazný [online] ceska-justice.cz, 15. 3. 2019 [cit. 12. 7. 2019]. Dostupné na <<https://www.ceska-justice.cz/2019/03/jaroslav-bures-exekucni-titul-soud-bez-vyjimky-zavazny/>>.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 182/1992 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Monografie

- BENDA, Ondřej. *Věcná legitimace*. In: HENDRYCH, Dušan a další. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.
- HLAVSA, Petr, DÁVID, Radovan, KOJAN, Michal. *Exekuční řád a předpisy související*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, 256 s.
- RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C. H. Beck, 2004, 745 s.
- ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s.

- TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi. 3. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2006, 836 s.
- WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, 648 s.
- WOLFOVÁ, Jitka, ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 336 s.

Komentáře

- BĚLOHLÁVEK, Alexander. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, 1776 s.
- HAMULÁKOVÁ, Klára, PETROV KŘIVÁČKOVÁ, Jana. § 50d. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, 1632 s.
- JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016, 632 s.
- KASÍKOVÁ, Martina, JIRMANOVÁ, Miroslava, HUBÁČEK, Jaroslav, PLÁŠIL, Vladimír, ŠIMKA, Karel, KUČERA, Zdeněk, NEKOLA, Václav. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1168 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád (§ 251 až 376). Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 556 s.
- SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, 1422 s.

Odborné časopisy

- MAKARIUS, Milan. Ustanovení § 107 o.s.ř. ve vztahu k exekučnímu řádu, aneb smrt v exekučním řízení. *Komorní listy*. 2010, č. 5, s. 9.
- SVOBODA, Karel. Lze vést současně soudní i exekutorskou exekuci? *Bulletin advokacie*. 2011, roč. 10, č. 6, s. 36 – 38.
- ŠTIKA, Martin. *Exekutorské zápisy pohledem současné právní úpravy*. *Komorní listy*. 2015, č. 4, s. 29.

Judikatura Ústavního soudu

- nález pléna Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97
- usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2003, sp. zn. II.ÚS 772/02
- usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. I. ÚS 469/05
- nález Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2006, sp. zn. I. ÚS 50/03

- usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 92/06
- usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. II. ÚS 2682/08
- nález Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 3143/08
- usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 210/10
- nález Ústavního soudu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 3016/09
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10
- usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2012, sp. zn. III. ÚS 3538/11
- nález Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11
- nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11
- nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2012, sp. zn. III. ÚS 562/12
- nález Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11
- usnesení Ústavní soud ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. I.ÚS 62/12
- nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12
- nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. I. ÚS 174/13
- nález Ústavního soudu ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. II. ÚS 1512/12
- nález Ústavního soudu ze dne 26. září 2013, sp. zn. I.ÚS 215/12
- nález Ústavního soudu ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. III. ÚS 562/12
- nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 2407/13
- usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 8. 2014, sp. zn. IV. ÚS 1866/13
- usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. II. ÚS 3276/13
- usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. II. ÚS 3364/13
- nález Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12
- usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. IV. ÚS 1826/15
- nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14
- nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2016, sp. zn. II. ÚS 2061/15
- usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2016, sp. zn. III. ÚS 3769/15
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16
- nález pléna Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15
- usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 2639/2017
- usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 2623/17

- nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 502/17
- nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2043/17
- usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 1601/18
- usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2027/18
- usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. II. ÚS 3923/18
- nález Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 1367/16
- nález Ústavního soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18
- nález Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. II. ÚS 3303/18

Judikatura Nejvyššího soudu

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2251/2000
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2002, sp. zn. 20 Cdo 554/2002
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2003, sp. zn. Cdo 699/2002
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. 20 Cdo 2246/2002
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1169/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1151/2004
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1720/2004
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2668/2004
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2798/2004
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2005, sp. zn. 20 Cdo 366/2004
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1258/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 168/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 107/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1693/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2198/2005
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1169/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 149/2006
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2118/2005

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2006, sp. zn. 21 Cdo 3173/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 20 Cdo 3036/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3373/2006
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2211/2006
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3203/2006
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3477/2006
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 4930/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2520/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2520/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 477/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 453/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 1102/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2224/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 20 Cdo 453/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2041/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2009, sp. zn. 20 Cdo 1928/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2103/2007
- usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 3. 9. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2664/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2009, sp. zn. 20 Cdo 4055/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 3989/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4463/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2131/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 20 Cdo 1464/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2114/2008
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2011, sp. zn. 20 Cdo 666/2009
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 31 Cdo 488/2009
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1828/2011
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3077/2009

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2431/2010
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3631/2010
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 4302/2011
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2013 sp. zn. 20 Cdo 1394/2012
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1112/2013
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3846/2013
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 649/2013
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2014, sp. zn. 26 Cdo 667/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2600/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 366/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2014, sp. zn. 21 Cdo 494/2014
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 3150/2012
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3712/2012
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2015, sp. zn. 31 Cdo 1966/2004
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 26 Cdo 5210/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. 26 Cdo 638/2015
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 852/2015
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 2489/2016
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1914/2016
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3537/2016
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. 20 Cdo 676/2016
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 20 Cdo 2907/2016
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4859/2016
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2018, sp. zn. 20 Cdo 3852/2017
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. 20 Cdo 31/2019

Další judikatura

- usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2004, sp. zn. 19 Co 101/2004
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008
- usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 22. 11. 2018, sp. zn. 27 Co 282/2018
- usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2018, sp. zn. 21 Co 352/2018
- rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 6. 2019, č.j. 101 VSPH 306/2019-83

Internetové zdroje

- EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. 7. Co je to exekuční titul [online] ekcr.cz, 2009 – 2012, [cit. 12. 7. 2019]. Dostupné na <<https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/797-7-co-je-to-exekucni-titul?w=>>>.
- CHVALINOVÁ, Barbora. *Zásada ochrany slabší strany v NOZ* [online]. e-advokacie.cz, 26. 2. 2016, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/zasada-ochrany-slabsi-strany-v-noz>>.
- KRASOVSKYJ, Dmytro. *Zastavení exekuce pro nevykonatelnost exekučního titulu* [online]. pravni prostor.cz, 21. 1. 2019 [cit. 12. 7. 2019]. Dostupné na <<https://www.pравниprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/zastaveni-exekuce-pro-nevykonatelnost-exekucniho-titulu>>.
- OBST, Radim. *Zastavení výkonu rozhodnutí pro zásadní vady exekučního titulu* [online]. epravo.cz, 4. 6. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/zastaveni-vykonu-rozhodnuti-pro-zasadni-vady-exekucniho-titulu-109423.html>>.
- PASEKOVÁ, Eva. Jaroslav Bureš: Exekuční titul je pro soud bez výjimky závazný [online] ceska-justice.cz, 15. 3. 2019 [cit. 12. 7. 2019]. Dostupné na <<https://www.ceska-justice.cz/2019/03/jaroslav-bures-exekucni-titul-soud-bez-vyjimky-zavazny/>>.
- PERTHEN, Ervín. *Bude mít spotřebitel jiný civilní proces než všichni ostatní účastníci včetně dvou nalézacích řízení?* [online]. advokátidenik.cz, 20. 3. 2019, [cit. dne 27. 6. 2019], Dostupné na: <<https://advokatnidenik.cz/2019/03/20/bude-mit-spotrebitel-jiny-civilni-proces-nez-vsichni-ostatni-ucastnici-vcetne-dvou-nalezacich-rizeni/>>.

Další zdroje

- Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.
- Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá přezkumem náležitostí exekučního titulu soudem, resp. exekučními orgány. Úvodní kapitola obsahuje historický exkurz, přehled aktuální právní úpravy, uvedení smyslu a účelu exekučního řízení, stejně jako stručného průběhu exekučního řízení podle exekučního řádu. Následující části vymezují předpoklady pro zahájení a vedení exekučního řízení a náležitosti exekučního titulu. Čtvrtá kapitola je věnována představení exekučních titulů upravených v § 40 exekučního řádu. Poslední závěrečná kapitola je analýzou a zhodnocením některých novodobých rozhodnutí Ústavního soudu a Nejvyššího soudu týkajících se věcného přezkumu exekučních titulů, které formují zásadní výjimku z dosavadní soudní praxe.

Abstract

This diploma thesis deals with a review of requirements of an enforcement title performed by a court or more precisely by an enforcement authorities. An introductory part contains a historical context, an overview of a current legislation, mentioning of a spirit and purpose as well as a short summary of proceedings according to the Enforcement Code. Following parts specify assumptions for an initiation and conduct of an enforcement proceedings and requirements of an enforcement title. The forth chapter is devoted to presentation of enforcement titles that are regulated by par. 40 of the Enforcement Code. The last final chapter comprises an analysis and evaluation of some of the contemporary judicial decisions from the Constitutional court and the High Court concerning a substantive examination of the enforcement titles that form an exception from previous judicial practice.

Klíčová slova: exekuční řízení, exekuční soud, soudní exekutor, oprávněný, povinný, exekuční titul, exekuční orgány, exekuční řád, věcný přezkum exekučního titulu

Key words: enforcement proceedings, enforcement court, bailiff, legitimate, mandatory, enforcement title, enforcement authorities, Enforcement Code, substantive examination of the enforcement title